

სპორტული ჟურნალი

სპორტიული

გიორგი დარჯანია

3 ჩეხულაბრივი იტალია

სოსო კოტორაიშვილი

7 მსირა
კრიშინალური
ისტორია

მამუკა კვანტალიანი

8 კარლო კალაძე:
კახა ორჯიკ
ვერ ვისანი

12 ლიგა
ჩემპიონების
საფეხბურთო
კოპა

სოსო კოტორაიშვილი

16 სათასო და
საეპისო

მამუკა კვანტალიანი

17 ზველავარი ორი
ქართული
ფანჯურთისთვის

მანო ოძროვირიკი

18 ზემოხადა დადა,
ჩავეიონი ვარ!

სოლომონ გულისაშვილი

22 მოგაველი
დაბრუნება

იუზა კაციტაძე

23 ტორაფო... ბ. ა

გიორგი ვიკაშვილი

26 სამოგვლოდ
გადადებული
ნიესკა

14-15 გვერდი. იტალიის ნაკრები
(ბადრი კეთილაძე)

I კახა კალაძე და პაოლო მალდინი
REUTERS

II მარკო დელვეკიო ვალერი აბ-
რამიძეს და კახა კალაძეს შორის
(ბადრი კეთილაძე)

III ვერის ბალი. სტუ — ბასკო.
ბუბა ბერიშვილი და ჯეფრი რო-
ჯერსი (ბადრი კეთილაძე)

IV საქართველოს ჩემპიონი და თა-
სის მფლობელი ქუთაისის „ტორ-
პედო“ (გურამ დოღენჯაშვილი)

რედაქტორი ილია ბაბუხაშვილი

რედაქტორის მოადგილე
სოსო კოტორაიშვილი

ტექნიკური რედაქტორი
დავით ნადირაშვილი

ოპერატორი მაგლა დობჯაშვილი

მრჩემელთა საბჭო:

ვასტანგ ბზიკაძე, სოლომონ
გულისაშვილი, ავთანდილ

გურასაშვილი, ემზარ ზენაიშვილი,
ზურაბ მეტეველია, ზურაბ ფოცხვერია

განმომ სარბიელის დაგებება

რეკლამა შურნალ «სარბიელში» — 93 16 08

ჩვეულსკრიპი

იტალია

მსოფლიოს ჩემპიონატის შესარჩევი მატჩი
ევროპა. VIII ჯგუფი
2 ივნისი, 2001. თბილისი. ეროვნული
35 000 მაყურებელი. 21 საათი

საპარტიველო 1:2 იტალია

0:1 დელვეკიო (45), 0:2 ტოტი (67), 1:2 გახოკიძე (80)
საქართველო: ზოიძე, სილაგაძე, აბრამიძე, რეხვიაშვილი, ხიზანიშვილი (გახოკიძე 79), კალაძე, ნემსაძე (შ. არველაძე 35), ყაველაშვილი, ქეცბაია, კობიაშვილი, მენთეშაშვილი (ა. არველაძე 61)
სათადარიგონი: გვარამაძე; თოდუა, შაშიაშვილი, ქემოკლიძე
მწვრთნელები: რევაზ ძოძუაშვილი და დავით ყიფიანი
იტალია: ბუფონი, ჰინკარო, მალდინი, ტაკინარდი, ფ. კანავარო, ნესტა (მატერაცი 74), ძამბროტა, ტომაზი, დელვეკიო (მონტელა 79), ტოტი, დელ პიერო (დი ლივიო 58)
სათადარიგონი: ტოლდო; პიერინი, ფიორე, ფ. ინძაგი
მწვრთნელი: ჯოვანი ტრაპატონი
გაფრთხილება: ტაკინარდი (51), გახოკიძე (81)
მსაჯები: ედუარდო იტურალდე გონსალესი; გერერო ალონსო, ჩირინო რივერა; როდრიგეს სანტიაგო (ყველა ესპანელი)
ფიფას კომისარი: კენეტ რიდენი (ინგლისი)
მსაჯების ინსპექტორი: საბრი ჯელიკი (თურქეთი)
ჯარიმა: 22-19; კუთხური: 6-3; კარისკენ დარტყმა: 11-5; კარში დარტყმა: 3-3; თამაშგარე: 2-6

პიორგი დარჯანია

საპარტიველო ნაკრებმა ტრადიციულად უკეთ ითამაშა იტალიასთან, ვიდრე სხვებთან თამაშობს — უკეთ და არა კარგად. თითქოს უცნაურია, არა? უსაზიზღრესი თამაში რუმინეთთან და მერე ლამის ფრედ გასრულებული მატჩი „სკუადრა აძურასთან“.

თუმცა ვფიქრობ, ამ ტრადიციის ჩამოყალიბებაში იტალიელთა წვლილი ქართველებისაზე მეტია და აი, რატომ: იტალიის ნაკრები მგონი ერთადერთია მსოფლიოში, ყოველ შემთხვევაში საქართველოს ნაკრების მეტოქეთაგან, რომელსაც ბევრი გოლი არ გააქვს. გაიტანს ერთს, უკეთეს შემთხვევაში ორს და კმაყოფილდება. მეტიც, ის არ ცდილობს სათამაშო უპირატესობის დაუფლებას და ინიციატივას მეტოქეს გადასცემს. ნაკრებს, რომლის დაცვასაც მხოლოდ მსოფლიოს ჩემპიონ ფრანგებისა თუ შეედრება, ამგვარი ტაქტიკის უფლება აქვს. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ იტა-

მიხეილ ყაველაშვილს (№8) ბურთი პაოლო მალდინიმ ააცალა

მია აბალოძე

პაპიაშვილი

ლილეთა ასეთი, სანახაობრივად არცთუ საუკეთესო სტილი მათ გულშემატკივრებსაც მოსწონთ. იტალიელი ბავშვი ფეხბურთის ავან-ჩავანის გაგებას იმით იწყებს, რომ მთავარი გამარჯვებაა და მის მოსაპოვებლად 10 სავსებით საკმარისია.

ახლა საკითხს სხვა მხრიდან მივუდგეთ. იტალიელთა მეტოქენი ორ ჯგუფად იყოფიან. ერთნი, რომელთაც გამარჯვება უნდათ და მეორენი, რომლებიც ფრეზეც ყაბულს არიან. პირველნი იტალიას უტყვენ, რითაც რამდენადმე აშიშვლებენ ზურგს, რის გამოყენებასაც ცდილობს იტალია სწრაფი კონტრშეტევებით.

მეორენი თავიდანვე ყრუ დაცვის აგებას ლამობენ და ამით იტალია იძულებული ხდება, თავად გამოიჩინოს ინიციატივა.

მეორე ჯგუფის გუნდია საქართველოს ნაკრებიც.

თამაშის დასაწყისში და, ფაქტობრივად, მთელმა პირველმა ტაიმმა აჩვენა, რომ ჩვენებს შეტევის ხალისი არ ჰქონდათ. ერთი ასეთი ეპიზოდი იყო: ბურთი ჩვენს მცველს აქვს და მთელი გუნდი უძრავად დგას საკუთარ ნახევარზე — იერიშის წამოწყების არანაირი ნიშანწყალი.

ჩვენების პასეზეც ვთქვათ. საზოგადოდ, უკან დაბრუნებული ბურთით ან გვერდით მდგომი თანაგუნდელისთვის გადაცემით, თამაში არ მწვავდება. რაც შეეხება იმ პასების უძრავდგომას, რომლებსაც იტალიელთა კართან რაიმე ხიფათის მოტანა შეეძლო, იმდენად არაზუსტი იყო, რომ ბურთის დაწვევა-დაშუშებაზე დაკარგული წამები მომენტებს სახიფათოდან ჩვეულებრივად აქცევდა. აქვე დავუმატოთ ისიც, რომ თითქოს თავდასხმელად გამწვანებული მენტემაშვილი რეალურად თავდასხმელი არაა.

ერთი სიტყვით, საქართველოს ნაკრებმა გადაწყვიტა გოლი არ გაეშვა. მაგრამ ევროპის ვიცე-ჩემპიონებთან მატჩში ამისთვის სულ მცირე ისაა საჭირო, რომ ძალიან ძლიერი დაცვის ხაზი გაყავდეს — კარგად დამოძღვრილი კარგი ფეხბურთელებით.

როცა ტაიმის დასრულებამდე წამებიღა რჩებოდა, ქართველ მცველთა მცდელობა მარკო დელვეკოს თამაშარეთ დატოვებისა, ზოიძის კარში გოლით დასრულდა.

ახრი, რომ ჩვენმა ნაკრებმა კარგად ითამაშა, მეორე ტაიმს უკავშირდება. მაგრამ ამ დროისთვის იტალიას უკვე გატანილი ჰქონდა გოლი და თამაშის გაგრძელება თავის ტრადიციულ სტილში აშკობინა — ინიციატივა მასპინძლებს გადააბარა. საქართველოს კი ამ დროისთვის ნულოვანი ფრის იმედი დაკარგული ჰქონდა და ეს ინიციატივა უნდა მიეღო.

და მივიღეთ: ლევან კობიაშვილის მარცხენა ფლანგიდან წაწოდებული, რომელსაც ვერც ბუფონი მიწვდა და ვერც რეხვიაშვილმა მიუსწრო; კალაძის ბრწყინვალე გრძელი პასი ყაველაშვილის მისამართით, მოტყუებული ნესტა და საოცრად ცუდი დარტყმა; გაზოკიძის ისტორიული გოლი, რომელსაც ისტერიული ბოლო ათი წუთი და ქართველთა ნაკლებ ორგანიზებული შეტევები მოჰყვა. ყველაფერ ამას კი კონტრშეტევაზე ტოტის მეორე გოლი უძღვოდა.

სტადიონიდან მიმავალი ყურს მოჰკრავდით: ეკ, ყაველაშვილს ის ბურთი რომ გაეტანა...

ყაველაშვილს ის ბურთი რომ გაეტანა, თამაში ფრედ დასრულებოდა, თუ რა თქმაუნდა, იტალიელები უფრო არ განამტკიცებდნენ დაცვას და გახოკიძეს ბოლო წუთებზე კართან ასე ახლოს არ მიუშვებდნენ.

თუმცა ვეჭვობ, ამით ბევრი რამ შეცვლილიყო, რადგან იტალიასთან ფრე უფრო ხეირიანი თამაშის ცალკეული შემთხვევა იქნებოდა, ვიდრე ჩვენი ნაკრების გაძლიერების კანონზომიერი ნიშანი.

იტალიელებზე კი დავუმატოთ, რომ მათ უსახური თამაშითაც მიაღწიეს მიზანს, რაც მაღალი კლასის მატჩებზელია.

ბოლოს ერთი არასაფეხბურთო ამბავიც ვასწავთ. აღმოსავლეთ ტრიბუნის თავზე მატჩის ორგანიზატორებს დროშები აღმართად. ქართული დროშა რატომაც ბევრად პატარა ზომისა იყო იტალიურთან შედარებით. უმნიშვნელო დეტალია? ვეჭვობ, რომელიმე სხვა ერს აზრად მოუვიდეს საკუთარი დროშის ასე დაპატარავება.

მთა აბაშიანი

საქართველოს ნაკრები. დგანან: ვალერი აბრამიძე, მიხეილ ყაველაშვილი, ზურაბ ხიზანიშვილი, კახა კალაძე, ლევან სილაგაძე, ლევან კობიაშვილი. სხედან: ვიორჯი ნემსაძე, ზურაბ მენთეშაშვილი, თემურ ქეცბაია, ალექსანდრე რეხვიაშვილი, ირაკლი ზოიძე

კახა კალაძე და თემურ ქეცბაია

ბადრი კეთილაძე

მედეა, კარლო და ლევან კალაძეები

მხიარული პრემიალური ისტორია

სპორტულ ჟურნალისტიკაში გაწაფული კაცისთვის, დამეთანხმებით, უჩვეულოა კრიმინალური ამბის თხრობა, მით უფრო, რომ ეს ამბავი შენსავე ქალაქში, შენს გვერდით მოხდა და თავისი არსით ერთობ შემზარავი და დამაფიქრებელი გახლავთ. ადამიანის გატაცება ფულის გამოძალგის მიზნით (ქართულ სამართალდამცავ სისტემაში დამკვიდრებული ტერმინია), მართლაც, შემზარავია. დამაფიქრებელი კი იმიტომ, რომ შორეულ წარსულში „ლეკიანობად“ მონათლულმა დანაშაულის ამ სახეობამ ოცდამეერთე საუკუნის დამდგვს, დამოუკიდებელ, მაგრამ ფეხზე ვერდამდგარ საქართველოში, ჩვენს საზოგადოებაში ჰპოვა ნოყიერი ნიადაგი.

ხოლო, თუ რატომ მიიბერო გამორჩეული ყურადღება სპორტულმა ჟურნალმა ამ თემას, მათთვის იოლი მისახვედრია, ვინც ქართულ მედიას — სპორტულს თუ არასპორტულს თვალ-ყურს ადევნებს. ერთი სიტყვით, საქმე ისაა, რომ 23 მაისს გაიტაცეს საქართველოს ნაკრებისა და

იტალიური „მილანის“ ფეხბურთელის კახა კალაძის ძმა ლევანი, გამტაცებლები სანაცვლოდ 600 000 4 ითხოვენ.

ახლა, როცა ეს წერილი იწერება, ლევან კალაძის ადგილსამყოფელზე ქართველი სამართალდამცავები მხოლოდ მინიშნებით ლაპარაკობენ, „გამოძიების ინტერესებისთვის“ პირში წყალი ჩაუგუბებიათ, თუმცა ლევანის გამტაცებლების ხელიდან დახსნა ჯერაც ვერ მოუხერხებიათ.

ამასობაში კი, იტალიელებთან სათამაშოდ მილანიდან საქართველოს ნაკრებში გამოძახებული კახა კალაძე ძმის შოლოდინით გატანჯული ვადის მოედანზე, საქართველოს ჰიმნის მოსმენისას თვალზე ცრემლი ადგება და როგორც ნაღდ პროფესიონალს ეკადრება, მატჩისას ბოლომდე დაიხარჯა.

და ერთიც, სანამ ზემოთხსენებული ამბავი მოხდებოდა, მანამდე კალაძეების ოჯახს ვესტუმრეთ და კახას დედ-მამას, ქალბატონ მედიკოსა და ბატონ კარლოს კახას ბავშვობაზე, მის საფეხბურთო გზაზე ვესაუბრეთ. კალაძეები მაშინ ბედნიერნი და ამაყნი იყვნენ.

კარლო კალაძე: ქაბაძე მრავალ წერს ვიწრონი

23 წლის წინ, თებერვლის ერთ საღამოს, სამტრედიის ბიჭი დაიბადა.

დიდი ხმაურით მოეწვინა ქვეყანას. მამამ, კარლომ, მეუღლე და ჩვილი მოიკითხა, მერე კი ორმოცდაათამდე კაცი განთიადის შემობრძანებამდე რესტორანში სასმისებს ცლიდა.

მაშინ არავინ იცოდა, რომ საქართველოში ვარსკვლავი დაიბადა. მშობლებს და ახლობლებს ის უხაროდათ, ახალშობილი ჯანმრთელი ბიჭი იყო, უბრალოდ დიდი, ბუთხუზა. ექიმებმა კარლო კალაძეს ახარეს, გოლიათი გაჩნდაო.

გაივლის წლები და მამა კალაძე, თავად ყოფილი ფეხბურთელი, თავის პირმშოს ვერ იცნობს. ასეთი შემთხვევა ორჯერ ყოფილა, ერთხელ ჩხორონყუში, მეორედ თბილისში.

23 წელიწადი დიდი დროა. დღეს კაბა კალაძე, საქართველოს საუკეთესო ფეხბურთელია. ეროვნული გუნდისა და იტალიური „მილანის“ უცვლელი მოთამაშის პროფესიულ სპორტში დამკვიდრების პროცესი, სულაც არ ყოფილა იოლი. გზადაგზა იყო იმედგაცრუება, იყო დიდი სიხარულიც. დღეს კი ვარსკვლავის მამა შვილის ბავშვობასა და საფეხბურთო გზას იხსენებს, ყვება რა მოხდა სამტრედიიდან მილანამდე.

კარლო კალაძე

მედეა კალაძე

მუხრან დოლონაძე

REUTERS

კახა კალაძე და ხუან სებასტიან ვერონი

ბუნაზე მოკვალათ.

ვეძებ კახას, მაგრამ მოედანზე ვერ ვპოულობ. თადარიგში იქნება-მეთქი, ვიფიქრე და წასვლა დავაპირე. მერე არ ვიცი, რატომ, მაგრამ დავრჩი. ალბათ, იმიტომ, რომ მოედანზე ერთი ბიჭი მომეწონა. დიდი გუნდისთვის ჩავინიშნა-მეთქი მის გვარ-სახელს. ჩავლივარ ქვემოთ და რას ვხედავ, რომ მომეწონა, ის ბიჭი ჩემი კახა ყოფილა. შეილი ვერ ვიციანი.

— **ფეხბურთზე გულყარილი თუ ვინასათ კახა იღვსზე?**

იყო ასეთი შემთხვევებიც. ეს ის პერიოდი, როცა კახა სამტრედიის დიდ გუნდში ვარჯიშს გაეჩვია. ერთხელ ქუთაისში სტუმრობისას მწვრთნელს უთქვამს, მიდი, გახურდი, მოედანზე უნდა გახვიდეო. რამდენიმე წუთში კი მის ნაცვლად სხვა შეუძვით სათამაშოდ.

აცრემლებული მოვიდა შინ, ფეხბურთზე აღარ წავალო. დედამისს კი გაუხარდა, მაგრამ გულგატეხილი მე დავამშვიდე. შეილო, თუ შენ ფეხბურთი გულით გეყვარება, დაუზარებლად იშრომებ, შენსას მიაღწევ-მეთქი. იმ დღიდან, მართლაც გაორკეცებული ყინით შეუდგა ვარჯიშს.

— **თბილისიდან პირველად როდის შეგეხმანენ?**

— თექვსმეტწლამდელთა ნაკრების მწვრთნელი გაიოზ დარსაძე გვეწვია მოულოდნელად. შინ გვესტუმრა, კახას გაესაუბრა, ბურთი გადაუგდო, იქვე ეზოში დააკვირდა და კახაც ნაკრებში აიყვანა. დარსაძეს აღლომ არ უმტყუნა, ფეხბურთელი იქნებო, ვერ კიდევ როდის თქვა.

— **მერე საქართველოში დროება აირია და კახა კალაძემ „სამტრედიას“ „დინამო“ ატეკობინა. მაინც რა იყო დედაქალაქში გადმობარების მიზეზი?**

— გულგატეხილობა და უსამართლობა. სეზონის ბოლოს გუნდში ფორმას არიგებდნენ, თურმე, როგორ დავიჩემებ, მაინცდამაინც ჩემს შეილს ეკუთვნოდა-მეთქი, მაგრამ კახასგან ვიცი, გული იმან უფრო დასწყვიტა, თავის კბილა ბიჭს რომ დააპირისპირეს.

კიდევ იმან გადაგვადგმევინა ეს ნაბიჯი, რომ სამტრედიამი არ დაიღობებოდა. ომი, უბედურება... სახლში შემოგვეჭრნენ და ფეხში დამჭრეს.

მეფუკა კვანცალიანი

— კახა პატარობიდანვე დინჯი იყო, არ ცელქობდა. არ მახსოვს, მის გამო როდესმე საბოლიშოდ მქონოდა საქმე ტყუილს ვერ იტანდა, დამსმენები ეჯავრებოდა. უფრო დიდი ბიჭებისკენ მიუწევდა გული, მათთან ურთიერთობა იზიდავდა.

— **ფეხბურთელობა როდის გადაწყვიტა?**

— ყველასთვის მოულოდნელი იყო. ერთხელ მოდის შინ და მეუბნება — მამა, ფეხბურთზე უნდა ვიაროო. თუ რამეს ჩაიფიქრებდა, აუცილებლად აისრულებდა. რა გაეწყობოდა, მივაბარე სპორტულ სკოლაში. იმ დღიდან ფეხბურთი იყო მისთვის უპირველესი.

აქ, საუბარში კახას დედა ჩაერია და ორიოდ სიტყვაც შემოგვაშველა:

— შეილის გადაწყვეტილებას აღფრთოვანებით შევხვდი რომ ვთქვა, ტყუილი გამომივა. პირიქით, სასტიკი წინააღმდეგი ვიყავი. კახა ჩინებული მოსწავლე იყო. სკოლაში სამაგალითოდ მიიჩნევდნენ. საოცრად მოწესრიგებულად გახლდათ და თანაც დიდებულად ცეკავდა. მასწავლებლებისგან მასზე საყვედური არ გამოიგია. ხუთის გარდა სხვა ნიშანი არ მიუღია.

კახას ფეხბურთელობა მამის ბრალია. მის კვალს გაჰყვა. ისინი ხომ სულ ერთად იყვნენ. მამასთან უყვარდა ყოფნა.

— **საქართველოს საუკეთესო ფეხბურთელის დედა ხომ არ ნანობს შეილის ფეხბურთელობას?**

— დღეს უკვე არა. მისი არჩევანით, მიღწევებით გახარებულები ვართ, მაგრამ ის ხომ კარგად სწავლობდა, თანაც რა მოცეკვავე იყო...

— **ბატონმა კარლომ შეილის თამაში პირველად როდის ნახა?**

— მახსოვს ის დღე. სამარცხვინო ამბავი კი შემემთხვა. სამტრედიის ბავშვთა გუნდს ჩხოროწყუმში უნდა ეთამაშა. მაშინ თავადაც საფეხბურთო გუნდში ვმუშაობდი და მწვრთნელებმა ავტობუსი მთხოვეს მატჩზე გასამზავრებლად. უარს როგორ ვეტყვიდი, ჩემი შეილიც ხომ მიდიოდა.

წასვლის წინ მწვრთნელი მეუბნება, კარლო, შენს ბიჭს რატომ არ უყურებ, ერთხელ დააკვირდი, მაგრამ თამაშობსო. რჩევა ჭკუაში დამიჯდა, შეილის თამაში მანამდე მართლაც არ მენახა. გავისტუმრე მოსწავლეები, მერე დავეჯექი საკუთარ მანქანაზე და ჩხოროწყუმს გზას დავადექი. ჩუმად შევედი სტადიონზე და ტრი-

მაშინ „დინამოს“ მწვრთნელი გივი ნოღია იყო. ხანაში ჰქონია კახას თამაში, სამტრედიამი ხშირად მირეკავდა, ბიჭი ჩამომიყვანო. დაჭრილი დავუჯექი მანქანაში. რიკითზე ცუდად გავხვდი, მაგრამ თბილისში მაინც ჩავაღწიეთ. ნოღია ბაზის კარებთან დამხვდა, ხელი ჩაჰკიდა კახას და შეიყვანა.

ერთი თვის შემდეგ ჩავაკითხე „ბაზაზე ამხანაგური თამაში იყო და სანამ კახამ კუთხურის ალაძთან არ მოიბრინა, მანამ ისევ ვერ ვიცანი. თავდამსხმელად თამაშობდა, ორი გოლიც გაიტანა და „დინამოსთან“ კონტრაქტიც მაშინ გაფორმდა. ხელფასი 50 დოლარი დაუნიშნეს.

— *კახა თავიდანვე თავდამსხმელად თამაშობდა. დაცვაში მისი გადაყვანა ვისი იდეა იყო?*

— დავით ყიფიანის. პირველად მან ათამაშა ცენტრალურ მცველად.

— *ამასობაში საქართველოს იტალიის ნაკრები ეწვია და თქვენმა შეილმაც კიერი „დაკეტა“. ამბობენ, სწორედ მაშინ დაადგა თვალი ვალერი ლობანოვსკი-მო...*

— არა, კიეველები თურმე გაცილებით ადრეც აკვირდებოდნენ. იტალიასთან თამაშმა კი ყურადღება უფრო გააძლიერა. მერე პოლლოვკაში მოეწინიდან გააძევეს და კიევიდან ზარებმაც იმატა.

— *მიუხედავად ამისა, კახა უკრაინაში თითქოს არ უნდა წასულიყო. ასე სურდათ „დინამოში“ და თქვენც თანახმა იყავით.*

— გუნდში ყველა რჩებოდა, „დინამოს“ თითქოს ჩემპიონთა ლიგაში უნდა ეთამაშა. მაგრამ, ცოტა ხანში თითქმის მთელი გუნდი დაიფანტა და მივხვდი, ჩემპიონთა ლიგა ფუჭი ოცნება რომ იყო. „დინამოსთან“ განშორებაც საბოლოოდ მაშინ გადავწყვიტეთ.

— *კიევეში ჩაფრენილ კალაძეებს ვალერი ლობანოვსკი რას შეგპირდათ?*

— ცხრა გაფრთხილება და ორი გაძეება ხომ? ზუსტად შენნაირი მებრძოლი ფეხბურთელი მჭირდება. თუ დამიჯერებ და მენდობი, შენგან ვარსკვლავს შეგქმნი — ბევრი ლაპარაკი არ უყვარს ლობანოვსკის.

— *და მაინც, კიევეში გადასვლას ბრძოლა დასჭირდა...*

— როგორ დავიფიცო ნოდარ ახალკაცის ამაგი, ან ნოდარ ანდრიაძის შემოწული კეთილი სიტყვა, მაგრამ ყველაფერი მაინც კახამ გადაწყვიტა. კითხვაზე, თუ სად სურდა თამაში, ასე უპასუხა, მხოლოდ კიევის „დინამოში“. ამ სიტყვებს ქართული და უკრაინული „დინამოს“ თავაკეთი ერთად უსმენდნენ.

— *ბატონო კარლო, მოდიეთ, ცოტა ხნით თავი ვანებოთ კახას საფეხბურთო კარიერას და ცხოვრებისეულზე ვთქვათ. თქვენი შვილი მოჩხუბარი თუ გინახავთ?*

— არასდროს. ბუნებით მუდამ მშვიდი და მომთმენი იყო. თუმცა, ერთხელ მისი მეგობრისთვის ვილაცას ტყავის ქურთუკი წაურთმევია. კახამ და ლევან კობიაშვილმა მოძებნეს მოძალადე და წართმეული უკან დააბრუნებინეს.

— *რა უყვარს კახას ფეხბურთის გარდა ყველაზე გამორჩეულად?*

— მანქანების გიჟია, კაცო. ბავშვობაში მანქანით გატაცება კი ეტყობოდა, მაგრამ ასე ძლიერ არა. მისი სურვილია, თანამედროვე მანქანები ჰყავდეს. კიდეც ძალღებზე გაუღება. ჯიშინას თუ სადმე გადააწყდა, ხელიდან არ გაუშვებს.

— *დაოჯახებაზე ხომ არ ჩამოუვლია მამასთან სიტყვა.*

— არა, მაგას ჯერ ვერ უხსენებ. ვიცი, ადრე შეყვარებული კი ჰყავდა, მაგრამ მას შემდეგ დიდი დრო გავიდა. ცხოვრებამ თავისი გზით ატარა და ახლა გაიძახის, დაოჯახებას ჯერ არ ვაპირებო. კიევეში ერთი ახლობელი ქართული ოჯახი ცხოვრობს. კახამ მათი ბავშვი მონათლა და იმათთან წამოცდენია, 25 წლის რომ გავხვდები, ცოლს მაშინ შევირთავო.

— *იტალიურმა საინფორმაციო საშუალებებმა გაავრცელეს ინფორმაცია, თითქოს კახას კიეველი საცოლე ჰყავს და მალე მილანშიც ჩაიყვანს.*

— არ მგონია, სიმართლე იყოს. პრინციპში საწინააღმდეგო რა უნდა მქონდეს. კახამ თავად უნდა აირჩიოს ცხოვრების თანამზავრი, მაგრამ ასე რომ ყოფილიყო, ვფიქრობ, არ დამიძალავდა. ჩვენ ხომ ყველაფერთან ერთად ძმაცაცებიც ვართ.

— *ქალბატონო მედიკო, რა კერძები მოსწონს კახას ყველაზე მეტად?*

— მწვადი, საცივი და ხაჭაპური შეუცვლელია მისთვის. ისე, აზიზი მჭამელი არასდროს ყოფილა. ზომა-წონაც არასდროს დავიწყებია. მას აქეთ, რაც ფეხბურთის დაუკავშირა თავისი ცხოვრება, მხოლოდ იმას მიირთმევს, რაც მისთვის სასარგებლოა. რეჟიმის დამცველია, გრამს ზედმეტს ვერ გადააყვავებს.

კახა კალაძე და ზენედინ ზიდანი

REUTERS

— რატომ არ სვამს ფეხბურთელი კალაძე წყალს?

— უფრო ნატურალურ წველებს ტრანება. წყალს სხვათა შორის პატარაობიდანვე ერიდებოდა. კიევში გადასვლის შემდეგ კი ონკანის წყალი არც დაუღევია, ვერ შეეგუა იქაურს.

— მამა-შვილს თუ დაუღევია ოდესმე. ანუ, მთვრალი თუ ვინახავთ კახა?

— არასდროს! ჭიჭას თუ ასწევს, სადღეგრძელოს იტყვის და დაუშვებს. იმასაც ვერ ვიხსენებ, ყლუბი შამპანური მოესვას.

— ბატონო კარლო, რას ამბობს კახა ეროვნული გუნდის ყოველი მარცხის შემდეგ?

— განადგურებულია. ძალიან განიცდის. საკუთარ თავზე გაბრაზებული ადგილს ვერ პოულობს. თითქოს ყველაფერი რიგზეა, ბიჭებიც ძლიერ კლუბებში თამაშობენ და რა გვჭირს, ვეღარ მიმხვდარვარო.

— უკაცრავად, ისევ ფეხბურთის დავუბრუნდით.

ამბობენ, კიევში გადასული კახა მამამისს ჩასვლას და უკან, თბილისში წაყვანას სთხოვდაო.

— საქართველოში ჩემს შვილს ერთ-ერთ ყველაზე ათლეტურ და ფიზიკურად ძლიერ მოთამაშედ იცნობდნენ. იქიდან კი რამდენიმე დღის შემდეგ მირეკავს და მეხვეწება, მეტი არ შემიძლია, დააღლილობისგან ძლივს ვსუნთქავ, გემუდარები, აქედან წამიყვანო.

შვილის ხმას ვერ ვცნობდი და გვარიანდაც შევფიქრიანდი. ორი თვის შემდეგ კი პირველივე ტესტი საუკეთესო შედეგით დაასრულა.

— შვილის გადაწყვეტილების გამო ოდესმე თუ გინერვიულიათ?

— იყო ერთხელ ასეთი შემთხვევა, ნერვიულობისგან კინაღამ სული გამძვრა. ჩემპიონთა ლიგის საკვალიფიკაციო ეტაპზე კიევის „დინამოში“ შინ 0:1 წააგო, აღარ მახსოვს, მეტოქე ვინ იყო. სტუმრად კი კიეველებმა 1:0 მოიგეს. დამატებით დროში არაფერი შეცვლილა. პენალტებს უნდა გაერკვია გამარჯვებული. კიევში, ტელევიზორში ვუყურებ თამაშს. ვხედავ, კახა ასწორებს პენალტის ნიშნულზე ბურთს. იშვიათად არტყამდა თერთმეტმეტრიანს, თანაც ცოტა ხნით ადრე ვერ გაიტანა.

სკამზე გაუხევიდი, მთელი ხმით ვიღრიალე — „სად მიდიხარ, ბიჭო!“ გვერდზე ძალდი ხომ გადამერია, მეზობლებიც შევაშინე. სანამ გაიტანდა, სიკვდილი მაინც მოვასწარი. კიდეც კარგი, ყველაფერი კარგად დასრულდა.

შინ დაბრუნებულს ვკითხე, რატომ ითავე დარტყმა-მეთქი. აბა, რა მექნა, ყველამ თავი ჩაღუნა და ლობანოვსკიც მე მომანერდაო.

— თითქოს ჯერ კიდეც კიევში უნდა დარჩენილიყო, კახა კი მოულოდნელად „მილანში“ აღმოჩნდა.

— ყველაფერი ორი დიდი კლუბის — „ბაიერნისა“ და „მილანის“ ვიცე-პრეზიდენტების შემთხვევითმა დიალოგმა გადაწყვიტა. რუშენიემ გალიანის ჰკითხა, კალაძეს ყიდულობთ თუ არაო. „ბაიერნის“ თავკაცს ძალიან მოსწონდა კახა. გალიანიმ ჯერ ვერა, არაფეროკავშირელთათვის „მილანში“ ამჟამად ადგილი არ გვაქვსო. მაშინ, ჩვენ ვიყიდითო, უთქვამს რუშენიეს და...

საეცრეისით გადააფრინეს კახა მოსკოვიდან მილანში. ორი დღე ამოწმებდნენ ექიმები და დასკვნა წარადგინეს, ასეთი ჯანმრთელი ფეხბურთელი იშვიათად გვინახავსო. ეს იყო და კონტრაქტიც წინ დაუდეს.

— და ხელის მოწერამდე შვილმა მამას დაურეკა...

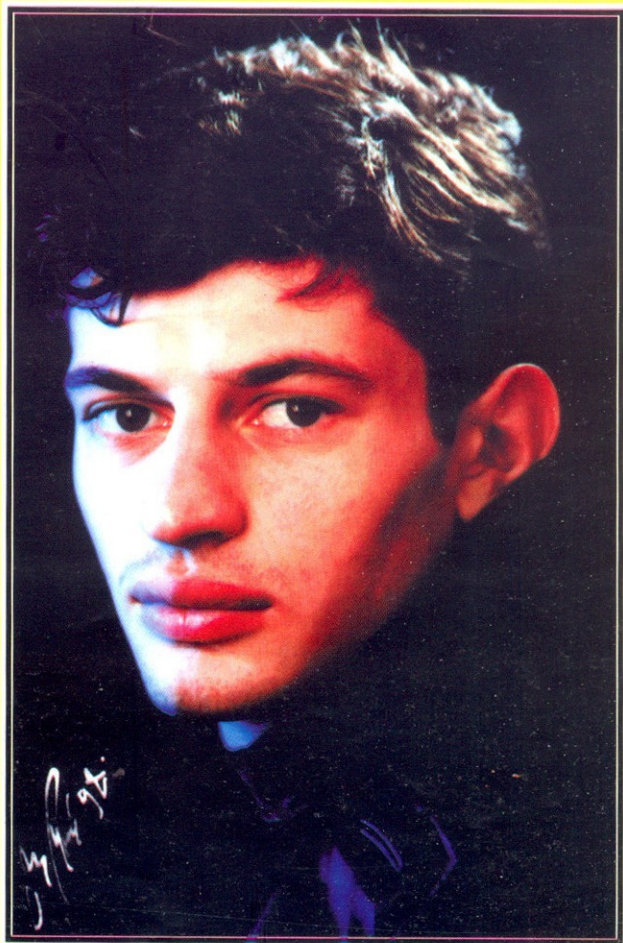
— მეკითხებოდა, რა ვქნაო. რას ვეტყვოდი, შვილო, ოცნებობდი, „მილანში“ ან „რეალში“ გეთამაშა, იქა ხარ და გული როგორც გეუბნება, ისე მოიქციე-მეთქი.

— მას მეგობრები კიევშიც არ აკლდა. მილანში როგორაა ამ მხრივ საქმე?

— შეიძლება ითქვას, ბრწყინვალედ. კიევში უფრო გაუჭირდა. იტალიაში კი ძველი მეგობარი შევჩენკო დახვდა და იქაურობას მალევე შეეჩვია. მეგობრული გუნდი გამოდგა „მილანიც“. პირველივე ვარჯიშის დაწყებამდე პაოლო მალდინი მისულა კახასთან და უთქვამს, შეიძლება გაგიჭირდეს, მაგრამ იცოდე, ჩვენ ყველანი შენს გვერდით ვართო.

— რა შეიცვალა ამ ხნის მანძილზე კახას ცხოვრებაში?

— საკუთარი თავის მიმართ უფრო მომთხოვნე გახდა. მეგობარ-ახლობლების მიმართ ადრეც ძალიან გულთბილი იყო, ახლა კი სულ მათ ამბავს გვაყოლებს. საათობით გვესაუბრება ტელეფონით. ვერ ვიტყვი, უფრო პრეტენზიული გახდა-მეთქი, მაგრამ ვამჩნევ, რომ ყველაფერი საუკეთესო სურს საკუთარი თავისთვის, ჩვენთვისაც, ახლობლებისთვისაც...

— მამა-შვილს შორის დამოკიდებულება ხომ არ შეცვლილა?

— სულაც არა. ის ისევ მეკითხება, კონკრეტულ ვითარებაში როგორ მოიქცეს. ვიცი, გადაწყვეტილება ამ დროს უკვე მიღებული აქვს, მაგრამ ჩემი აზრი აინტერესებს. მე დღესაც მივუთითებ-ხოლმე შეცდომებზე, ერთად ვარჩევთ თამაშებს. მოკლედ, ყველაფერი ძველებურადაა, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ახლა ძალიან იშვიათად ვხვდებით ერთმანეთს.

— დიდი ხნით როდის უნდა ესტუმროთ კახას?

— ალბათ, არც ეს დროა შორს. კახა საბოლოოდ მოეწყობა, საკუთარ ბინაში გადავა, რომელიც როგორც ვიცი, უკვე შერჩეული აქვს. მერე ჩვენც მოვინახულებთ.

— რას განიცდიან ვარსკვლავის მშობლები?

— ბედნიერი კაცი ვარ. კახამ საწაღელი აისრულა, ჩანაფიქრი განახორციელა. მე კი, ვგონებ, ყველაფერი გავაკეთე შვილისთვის, ყველაფერი, რაც შემიძლია.

— თქვენ რას გვეტყვი, კალბატონო მედიკო?

— უბედნიერესი დედა მგონია თავი. უკვე ძალიან მიხარია, კახამ ფეხბურთელობა რომ ინდომა. თავის დროზე სწავლას ბურთი რომ არჩია, გულიც კი დამწყდა, მაგრამ მე ხომ არ ვიცი როგორი სწავლული თუ მოცეკვავე დაღებოდა. ფეხბურთელი კი კარგია. ყოველ შემთხვევაში, ასე ამბობენ.

მილანი „სან სირო“ 70 ათასი მაჟორანტი

პალენსია 1:1 (პენ. 4:5, 1:1) ბაიერნი

კანისარესი
ანგლომა
აიალა (ჯუკიჩი 90)
პელეგრინო
კარბონი
ბარახა
მენდიეტა,
კილი გონსალესი
აიმარი (ალბელდა 46)
კარეუ
ხუან სანჩესი (ზაპოვიჩი 66)
მწვრთნელი:
ექტორ რაულ კუპერი

1:0 მენდიეტა (33)
1:1 ეფენბერგი (513)
შოლმა ვერ გაიტანა პენალტი (7, მეკარე)
პენალტები
0:0 პაულო სერჟიო (ააცილა),
1:0 მენდიეტა, 1:1
სალიჰამიჯიჩი, 2:1 კარეუ,
2:2 ციკლერი,
2:2 ზაპოვიჩი (მეკარე),
2:2 ანდერსონი (მეკარე),
2:2 კარბონი (მეკარე),
2:3 ეფენბერგი, 3:3 ბარახა,
3:4 ლიზარაზუ, 4:4 კილი
გონსალესი, 4:5 ლინკე,
4:5 პელეგრინო (მეკარე)

კანი
სანიოლი (იანკერი 46)
კუფური
ანდერსონი
ლინკე
ლიზარაზუ
ჰარგრივისი
სალიჰამიჯიჩი
ეფენბერგი
შოლი (პაულო სერჟიო 108)
ელბერი (ციკლერი 100)
მწვრთნელი:
ოტმარ ჰიცფელდი

პალენსია — ლიფსი 0:0, 3:0

ნახეზარაფინალები

ბაილი — ბაიერნი 0:1, 1:2

REUTERS

პაპუნა კელია

საზოგადოებრივ ხალხს ერთი თავისებურება ახასიათებს — ყველა გერმანელი არაა. შეინიშნება მეორე თავისებურება — არც ყველა ესპანელი. ეს ყველაფერი კი იმას ნიშნავს, რომ 2000-2001 წლების ჩემპიონთა ლიგის ფინალის შედეგს დანარჩენი მსოფლიო გერმანელებსავით და ესპანელებსავით არ შეხვედრია. გერმანელებისთვის მილანის „სან სიროზე“ მომხდარი, ალბათ, ბოლო 25 წელიწადში ულამაზესი სანახაობა იყო. ესპანელებისთვის ტრაგედია დანარჩენი სამყაროსთვის კი...
დანარჩენმა სამყარომ ტელევიზიით იხილა ტრიბუნაზე აკადემიურად მჯდომი, თითქოს გარდასულ, რაინდულ დროებიდან მოვლენილი ესპანეთის მეფე ხუან კარ-

ლოსი და მეუღლე მისი დედოფალი სოფია. იხილა შესვენებაზე მზარული მელოდიის ტაქტში მოცეკვავე, კოსტუმში გამოწყობილი ჩინებული იტალიელი მსახვი პიერლუიჯი კოლინა, რომლის ხილვას საზოგადოება ტრუსებშია მიჩვეული. იხილა იტალიის ახალარჩეული პრემიერი სილვიო ბერლუსკონი, რომელიც, ღმერთმა დიდხანს აცოცხლოს და ისტორიას თუ შემორჩება, მხოლოდ იმით, რომ საფეხბურთო კლუბ „მილანის“ პრეზიდენტი იყო. იხილა ჩოგბურთის ვეტერანი ვარსკვლავი ბორის ბეკერი და გერმანიის ნაკრების მწვრთნელი რუდი ფიოლერი. იხილა პელე, ტრადიციულად დაბნეული გამოძეგვლებით. იხილა მოედანზე ცხრაპირ ოფლში გახვითიქული პოლანდიელი

მსახვი დიკ იოლი, რომელიც შეხვედრის დაწყებიდან მოყოლებული ორივე გუნდის კარში პენალტებს ნიშნავდა, ზოგს დასანიშნს და უმეტესობას არდასანიშნს. იხილა ორი გუნდი, წითელ და თეთრმა-ისურიანი, რომელთაც არ უნდოდათ ვოლი გაეშვათ და თუ მსახვი პენალტით არ გაურთულებდა ცხოვრებას, კმაყოფილები აგრძელებდნენ ვოლის არგამეზობას. იხილა შეტევა, რომელიც შეტევა არ იყო და დაცვა, რომელიც სიცოცხლეზე მეტია.

ბოლოს, ძირითადი დროის საათნახვერისა და დამატებითის ნახევარი საათის შემდეგ, დედაძიწის მოსახლეობამ იხილა პენალტების სერია, რომელიც კარგა ხანს გაიჭიმა და „ბაიერნის“ გამარჯვებით დასრულდა.

ბოლო პენალტი მიუხეხნელთა მეკარემ, ოლივერ კანმა მოიგერია.

„არაბუნებრივ ზეწოლას განვიციდელი ვერ ავხსნი რა მოხდა, მაგრამ, ალბათ, ეს იყო იბლებისა და ინტუიციის ჯამი. მაღლობა ღმერთს!“ — თქვა შემდეგ თამაშის გმირმა. მან პენალტების სერიაში სამი დარტყმა მოიგერია.

მცველი სამუელ კუფური: „არაფერი ხდება ღვთის ნების გარეშე და დღეს ღმერთმა მოგვაგებინა“.

შეტვლაზე შესული ბრაზილიელი მცველი პაულო სერჟიო: „ბედნიერი ვარ, რომ ამ შეხვედრაში მონაწილეობა მივიღე. ამბობენ, რომ დღეს ცუდად ვითამაშეთ. იმედ მაქვს, სულ ცუდად ვითამაშეთ და სულ გავიმარჯვებთ. ორი წლის წინანდელ ფინალში, „მანჩესტერ იუნაიტედის“ წინააღმდეგ, კარგად ვითამაშეთ და დავმარცხდით, დღეს კი ცუდად ვითამაშეთ და გავიმარჯვეთ“.

„ბაიერნის“ მწვრთნელი ოტმარ ჰიცფელი: „უკიდურესად ბედნიერი ვარ, რომ თასი მოვიპოვეთ. ორი წლის წინ დავმარცხდით და მაშინ გავიგე რა არის უდიდესი შეგებრების ფინალში წაგება ახლა ვალენსიელთა მესხს, მაგრამ ფეხბურთი ისეთი რამ არის, მეორე შანსი მაქვს გეძღვებ“.

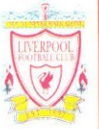
ჩვენი მხრივ აქ ერთსდა დავძენთ: მეორე არა, მესამე... „ვალენსია“ ხომ ზედღიხედ მეორე ფინალში დამარცხდა.

დორტმუნდი. „ვესტფალენშტადიონი“ 70 ათასი მაყურებელი

კლასუსი 4:5 დ.დ. (4:4) ლივერპული

ერერა, კარმონა, ტელიესი, ეგენი (ივან ალოსნო 23), ჯელი, კრუიფი, ტომიჩი, დესიო, ასტუდილიო (მაგნო 46), ხავი მორენო (პაბლო 65)
მწვრთნელი:
ხოსე მანუელ სენალ პარდო

0:1 ბაბელი (4)
0:2 ჯარარდი (16)
1:2 ივანე ალოსნო (27)
1:3 მაკალისტერი (41კ)
2:3, 3:3 ხავი მორენო (48, 51)
3:4 ფაულიარი (73)
4:4 კრუიფი (89)
4:5 ჯალი (117ს.პ.)

ვესტერფელდი, ბაბელი, ჰიიპია, ენოსი (შმიცერი 56), კარაგერი, ჯერარდი, ჰამანი, მერფი, მაკალისტერი, ოუენი (ბერგერი 73), ჰესკი (ფაულიარი 65)
მწვრთნელი: ჟერარ ულიე

მიხეილ სურგულაძე

დღეს ყველამ ვიცით, რომ „ლივერპულმა“ თავის უმდიდრეს ისტორიას მორიგი ბრწყინვალე ფურცელი შემატა — მოიპოვა სამი თასი (ინგლისის ფეხბურთის ასოციაციის, ლიგისა და უეფას) და პრემიერლიგაში მესამე ადგილის დაკავებით, მომავალი სეზონიდან ჩემპიონთა ლიგაში თამაშის უფლება მოიპოვა.

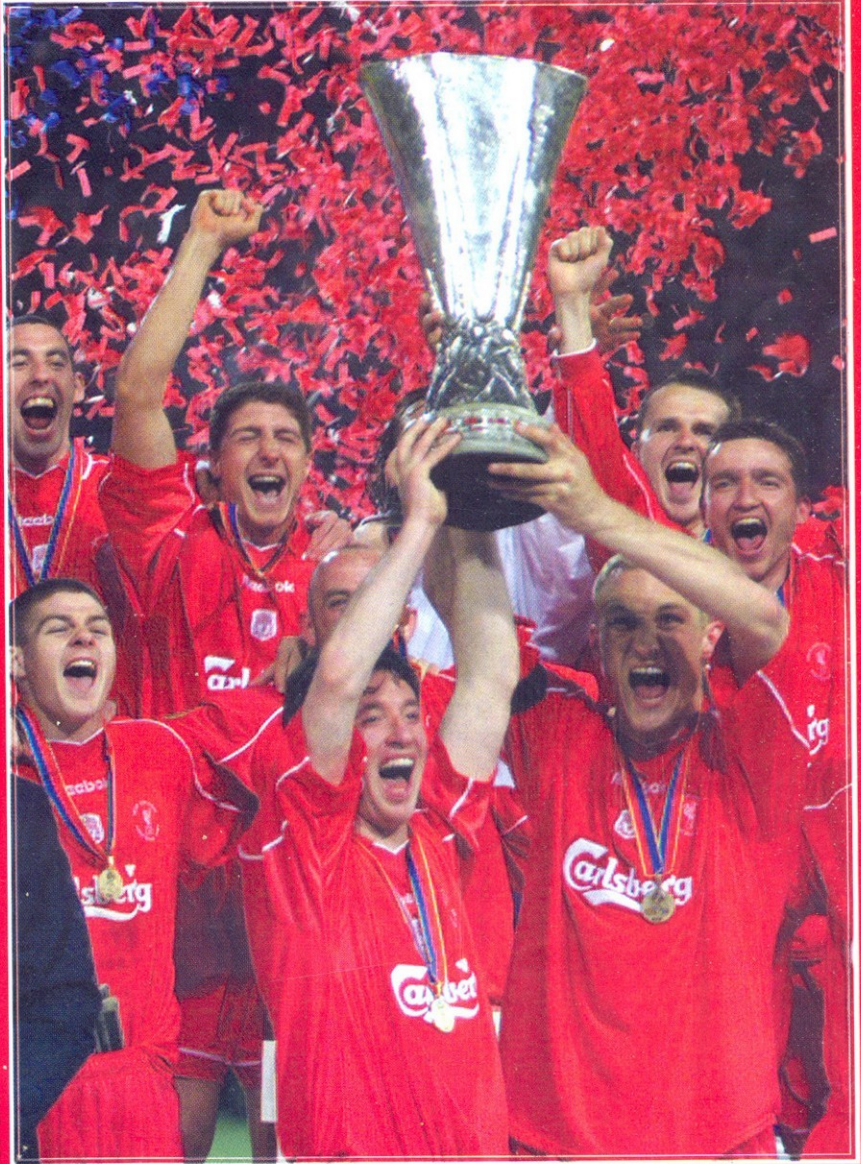
დღეს ყველანი ვამბობთ იმასაც, რომ უეფას თასი ჩემპიონთა ლიგას პრესტიჟულობითაც ჩამოუვარდება და კლასითაც, რომ ლიგის ბოლო ეტაპებზე გასული გუნდები სხვა გაქანებისანი არიან.

მაგრამ ასეა თუ ისე, ისეთი თამაში, როგორც „ბუერგა კონტინენტმა“ 16 მაისს, დორტმუნდის „ვესტფალენშტადიონზე“ იხილა, განსაკუთრებულ ადგილს იკავებს და თეორიებს ემოციით ანგრევს. ერთ მატჩში ცხრა გოლი... და ეს მატჩი არც მეტი, არც ნაკლები, ფინალი გახლდათ, ხოლო ფინალზე ჩვეულებრივ ამბობენ, რომ მოსაწყენი სანახაობაა.

„უპირველეს ყოვლისა, ამ წარმატებას ჩვენი გუნდისთვის მოღვაწე ადამიანთა გუნდს ვუძღვნი. მე ტექნიკურ პერსონალს ვგულისხმობ, რომლის გარეშეც, ვერაფერს მივაღწევდით“ — ამბობდა ზედრამატული შეხვედრის შემდეგ ინგლისური გუნდის ფრანგი მწვრთნელი ჟერარ ულიე.

ჟერარ ულიე: ლივერპულში მცხოვრები ფრანგული ენის მასწავლებელი, რომელმაც ამ 30 წლის წინ სტადიონზე „ლივერპულისა“ და რომელიმე მცხოვრებელს ხარისხიანი გუნდის შეხვედრა იხილა და ხელი წითელფორმიანი გუნდისკენ გაიშვირა — ამ გუნდის მწვრთნელი უნდა გავხდეთ.

... დამატებითი დროის დამთავრებამდე კი 13 წუთი რჩებოდა, როდესაც ისედაც ათი კაცით დარჩენილ „ალავესს“ (დამატებითსავე დროში მსაჯმა მაგნო გააძევა) კიდევ ერთი მოთამაშე, მკველი და კაპიტანი კარმონა გაუგდო. და მანც, გაძლევა და სკამის პენალტებამდე მიყვანა შეიძლებოდა, მაგრამ სწორედ იმ ჯარიმიდან, რომელიც კარმონას გაძევების დროს დაინიშნა, ესპანელთა კარში

REUTERS

გოლი გავიდა — საბრალო ჯვლიმ თავურით საკუთარ კარში შეაგდო.

„ლივერპულის“ ნახევარმცველი, უბერეელი მოტლანდიელი გარი მაკალისტერი: „პენალტები რომ ყოფილიყო, უთუოდ დავარტყამდი. ფეხი არ ამიკანკალდებოდა. და იქნებ, ხალხს დავეწივებინა კიდევ, რომ 1996 წელს, ევროპის ჩემპიონატზე ინგლისელებს სწორედ თერთმეტმეტრიანი ვერ შეუვადე“.

„ლივერპულის“ ფორვარდი რობი ფაუ-

ლერი: „ასეთ კარგ „ლივერპულში“ არასდროს მითამაშია“.

„ლივერპულის“ ნახევარმცველი ვლადიმირ შმიცერი: „ფანტასტიკური განცდაა. სამი თასით ჩვენ ისტორიაში შევედით“

ხოლო ვიტორიაში დაბრუნებულ ბასკებს მოელი ქალაქი გამოფენილი დაუხვდათ. ისინი გვირუღ მარცხს ზემობდნენ — უეფას თასმა ყველა ბედნიერი დატოვა. რაც გინდათ, ის თქვით.

საბჭოთავო
ფეხბურთელი

იტალიის, ნაპრემი. 2 ივნისი, 2001 წელი. იტალიის ახლადარჩენილი სკადრო

ფრანგი ვიქტორ ჩელონი, ფაბრიციო ტორეზი, ბიანკო ფაურჩიანი, ალესანდრო ნელი, ჯუზეპე კანავარი, ჯანლუიჯი ლიუციანი
სამუანე ალესიო ტაპინარა, ალესანდრო ვალე პინერი, შაბანო კანავარი, ჯანლუჯია კანავარი, შინანდინი ტორე

სათასო და სამაისო

გურამ დოლიძე

ტორპედოელი მიხეილ აშვეთია და ლაშა ხალუქვაძე

სოსო კობორიძე

პირთამდე გადაჭედული სტადიონი ეროვნული ჩემპიონატისა და საქართველოს თასის გათამაშების მატჩებისას ერთობ იშვიათი სანახავია. 26 მაისს კი, სწორედ ამის მომსწრე გაგხდით. საქართველოს „დამოუკიდებლობის დღეს, ტრადიციულად, საქართველოს თასის ფინალი ეწყობა და ამ შეხვედრის მასპინძელი, ასევე ტრადიციულად, „ეროვნული“ სტადიონი იყო.

წლებანდელ ფინალს კი „ლოკომოტივმა“ უმასპინძლა, საამისო მიზეზიც ფრიად საპატიო გახლდათ — რკინიგზის დეპარტამენტის მიერ ახალაგებული გარემონტებული „ლოკომოტივი“, კოხტა და ვეროპული დონის საფეხბურთო სარბიელი, რომლის გახსნის საზეიმო ცერემონია თასის ფინალს დაამთხვევს რკინიგზელებმა. სტადიონისა და ფინალის სანახავად 35 ათასმა მაყურებელმა მოიყარა თავი, აქვე ვთქვათ, ვერც ორსაათიანმა ზარზეიმმა და ვერც „ლოკომოტივი“ — „ტორპედოს“ ფინალურმა მატჩმა გაამართლა, თუმც

ერთმაც და მეორემაც დასასრულს გამოაცოცხლა საზოგადოება.

ცერემონიამ, მაშინ, როცა მინდორზე ჩვენი არეულ-დარეული ქვეყნის მოსუქებული მინისტრ-პარლამენტარებს უხმეს ფეხბურთის სათამაშოდ, უგოლო მატჩმა კი პენალტების სერიებისას. თუმც უმთავრესი არ დავგავიწყდეს — თავად სტადიონი, რომლის საკადრის, ზემოთაც ვთქვით, არც მისი გახსნის საზეიმო ცერემონია იყო და არც ფეხბურთი.

თასი რევავ დომუაშვილისა და დავით ყიფიანის „ტორპედომ“ მოიგო და ამით წლეულს დუბლი გაახერხა — ქუთაისელებმა მეთორმეტე ეროვნულშიც არავის დაუთმეს პირველობა. გივი ნოდვას „ლოკომოტივი“ ბევრს კი ეცადა შარშან მოპოვებული ქვეყნის უმთავრესი ჯილდო ლიხს იქით არ გაეშვა, 115 წუთის მანძილზეც ტოლი არაფერში დაუღო ჩემპიონებს, მაგრამ იღბალმა და ქუთაისელთა სათადარიგო მეკარე ნიკოლოზ ტოგონიძემ სხვაგვარად ინებეს — საქართველოს თასი ერთი წლით ქუთაისში დაიდებს ბინას.

მართლაც კოხტა და საფეხბურთო „ლოკომოტივი“

პარლამენტი

ყველა ფერი ორი ქართული ფეხბურთისთვის

მურამ დოლიძე-პროფილი

მურაჟი კვანცალიანი

ობობის მუშა

ქუთაისის „ტორპედო“ სხვებზე მეტი თამაში მოიგო, გაიტანა მეტი გოლი. ჰქონდა ყველაზე უკეთესი პირობები, ჰყავდა ძლიერი შემადგენლობა და უკეთესი მწვრთნელები. რიონისპირელებმა საყვარელი გუნდის ქომაგობაშიც ყველას აჯობეს. აქედან გამომდინარე, კანონზომიერი ყოფილა მათი ჩემპიონობა.

„ტორპედოს“ წვრთნიდა ორი თავკაცი, თითო ადგილზე ორი ძლიერი მოთამაშე ჰყავდათ შეგულებული, საჩემპიონო ტახტზეც მეორედ დაბრძანდნენ და თასიც ორჯერ ირგუნეს.

ლოკომოტივის ორი სახე

ჩემპიონობა ძალუდით რკინიგზელებს, მაგრამ მათი წინსვლა განხეთქილებამ შეაჩერა. შუა ჩემპიონატში წაიდა მწვრთნელი, გადახალისდა გუნდი. სხვა ფეხბურთის თამაშობდა „ლოკომოტივი“ რევანსი მოძუაშვილის დროს, სხვა სტილის მიმდევარია გივი ნოდია. ვერცხლი ახალი ნადავლია რკინიგზელთათვის და ეს მათ დაიმსახურეს, მაგრამ განსაკუთრებულად პრინციპული თამაში 26 მაისს დათმეს ნოდის ბიჭებმა. თასის ფინალშიც ხომ ზედიზედ მეორედ იყვნენ, თუმცა „ლოკომოტივმა“ „ტორპედოს“ გაატანა თასი.

მეორე ბრინჯაო

აბა, საქართველოში ტიტულთა სიმრავლით „დინამოს“ ვინ შეედრება: ჩემპიონობა, თასი, სუპერთასი და ბრინჯაო, ისიც ორჯერ. თუმცა წლებიდან მესამე ადგილი „დინამოს“ ისე გაუნარდა, რომ ასე ბოლო ჩემპიონობას არ აღუფრთოვანებია. დაშლილ და ვალებში ჩაფლულ ათგზის ჩემპიონს პატრონი დროზე გამოუჩნდა, რომელმაც საქაროდ ვალებიც გაისტუმრა, ფეხბურთელებს საზრდო გაუჩინა და დიდძალ ბაზაზეც რემონტი გააჩაღა.

გოჩა ტყეშელაშვილს შეგირდებმაც თავი არ დაზოგეს — რამდენჯერმე უიმედოდ წაგებული თამაშის ამოქაჩეს. ახალშეკოწიწებული და ახალშეკრებილი გუნდით, ახალგაზრდა ბიჭებით მეტის მიღწევა წარმოუდგენელიც იყო. და შიერგო „დინამო“ ბრინჯაო.

მეორე მეორე

ბევრს შეეცოდა „ვიტ ჯორჯია“... ვიტელებს გაცილებით მეტი შეედრებით და პირობებშიც არავისზე ნაკლები აქვთ, მაგრამ ზამთარში, მოსამზადებელ ეტაპზე დაშვებულმა შეცდომებმა დათრგუნა, ძალა გამოაცალა „ვიტ ჯორჯიას“. ვეტერინარებმა უილაჯობა მალევე დაძლიეს და დღეს, შეუსვენებლად, ინტერტოტოს გათამაშებისთვის ემზადებიან. ვიტელები მეორედ გადიან ევროსარბიელზე. გულგასატყვი რა არის, ისიც ხომ უფასია.

სხვა მეორეები

...ზედიზედ მეორედ დარჩა ევროთასებს მიღმა ფოთის „კოლხეთი“, რომელმაც სრულიად უმოტივაციო გუნდის შთაბეჭდილება დატოვა. მეორედ ამოდ ეცადა „მერანი“ ქართულ საფეხბურთო ელიტაში დამკვიდრებას. „ბათუმიც“ მეორედ დარჩა განზე და ასევე მეორედ გავარდა ლიგიდან სამტრედიის „ბერია“.

გასაკვირი არ ყოფილა უმაღლესში „გურიას“ მობრუნება, თუმცა რომ არა რკინიგზელთა დახმარება, „გურია“ ისევ პირველი იქნებოდა. უმაღლესი ლიგა დაბრუნდა ზესტაფონშიც, თუმცა „მარგვეთის“ მობრუნებისა რაღა მოვასხსენოთ, მაგრამ „მეტალურგოც“ ხომ ფეხბურთის თამაშობს.

მეორედ მობრუნდა უმაღლეს ლიგაში „სამეურალი“. ჰქონდა შანი და გამოიყენეს წყალტუბოელებმა. პირველად გავარდა „დილა“. გორელთა დაქვეითებაც კანონზომიერი იყო. მათ არასოდეს ჰყოლიათ ასეთი სუსტი გუნდი და არც სიტუაცია ყოფილა ასე არეული.

ვერცხლი კახა ცხადაძეს და „ლოკომოტივს“ და გიორგი იმედაძეს და „ტორპედოს“ ოქრო

დაძაბული და სანახაობრივად ღარიბი, ვარიგებული მატჩები და სკანდალები, ერთმანეთისთვის ჩადენილ ცოდვათა წაბოყვედრება: ასეთი დავკამახსოვრდება მეთორმეტე ეროვნული ჩემპიონატი.

უსახური ბურთაობის ფონზე ნათელი წერტილიც გამოჩნდა. ვაკეში სტადიონი აშენდა, ქუთაისში — თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პაზა.

ფეხბურთის ფედერაცია საკუთარი ოფისის მოწყობას აპირებს. ალბათ, საქართველოს ნაკრებ გუნდებსაც ეღიროებათ თავიანთი ნავსაყუდელი.

ასეთ ფონზე ჩამთავრდა კიდევ ერთი საფეხბურთო სეზონი. მეთორმეტე ეროვნული ჩემპიონატი შედგა, თუმცა მან ის მისია ვერ იკისრა, რასაც ველოდით. გუნდების საერთო დონე ისევ დაბალია.

ფეხბურთელთა მომზადების ხარისხი — კრიტიკული. თითქმის ყველა კლუბში მოუგვარებელია საკონტრაქტო საკითხები, მოუწესრიგებელია ინფრასტრუქტურა.

და მაინც, დღეს ვამბობთ, რომ საქართველოს საფეხბურთო ტახტზე ღირსეული ჩემპიონი წამოსკუბებულა. პრიზიორებიც ღირსეულნი არიან და ინტერტოტოს თასზეც ძლიერი გუნდი ითამაშებს. ისე არ ვაივოთ, თითქოს ჩვენი გუნდები ევროსარბიელზე ვარსკვლავებს მოწვევებენ, არა, ღირსება და სიძლიერე ჩვენი ჩემპიონატის დონის ვათვალისწინებით ვახსენეთ.

ვინ რა და რატომ მოიგო, ანაც რატომ ვერ იყოჩაღა, ამაზე კვებით ვთქვათ, მანამდე კი იმას მოვახსენებთ, რომ ბევრის აზრით, ვერ ვაპართლა თორმეტგუნდა, ოთხ წრედ ვაპართულმა ჩემპიონატმა. დაძაბულობის ვარდა ვერაფრით შეეწია ქართულ ფეხბურთს. მით უფრო, თუ დაძაბულობა ხელოვნურადაა შექმნილი.

„უაქრობხედუ დედუ, ჩეპიონი ვარ!“

ვანო ოპროპირიკა
ბარლინიდან

წლებიანი ბუნდესლიგა მართლაც რომ გამორჩეული იყო. ასეთი დაბაბულობა და ინტრიგა, ამდენი ემოცია და ცრემლი (სიხარულის თუ მწუხარების) გერმანიის ჩემპიონატის ისტორიას არ ახსოვს. ამიტომაც, აწ უკვე გასულ სეზონს აქურებმა შეშლილი უწოდეს. შეშლილი სეზონის შეშლილი ფინალი — ასეთი იყო ბოლო ორი კვირა გერმანიაში. ამ ორ კვირას თავისი გმირი ჰყავდა — მიუნხენის „ბაიერნი“, კლუბი, რომელმაც ფაქტობრივად შეუძლებელი შეძლო. რა იყო ასეთი წარმატების მიზეზი? როგორ გახდა სეზონში ცხრაჯერ დამარცხებული გუნდი ქვეყნის ჩემპიონი? როგორ მოიგო კლუბმა, რომელიც „მანჩესტერ თინაიტერსთან“ („რეალზე“ ხომ აღარაფერს ვამბობთ). მატჩების წინ ბევრმა განწირულად ჩათვალა.

ამ საიდუმლოს ამოხსნა თუ გაინტერესებთ, მაშინ შტუფან ფენებერგს მოუსმინეთ, „ბაიერნის“ კაპიტანს და ამ წარმატების ერთ-ერთ მთავარ სულისჩამდგმელს. გერმანულმა გაზეთმა „ბილდმა“ მართლაც რომ საუკეთესო რესპონდენტი მოძებნა.

„13 წლის ვიყავი და მშობლებთან ერთად ჰამბურგში ვცხოვრობდი, ჩემი საყვარელი კლუბი „ჰამბურგი“ რომ გერმანიის ჩემპიონი გახდა. მეორე დღეს ქალაქის მუნიციპალიტეტის წინ, მოუდანზე მინდოდა მისვლა, მინდოდა ჩემი კერაები მაგათი, კა-

ლცი და ჰრუბეში მენახა, ჩემპიონობა მათთან ერთად მეზემოდა. ერთი სული მქონდა, შემეხედა გმირებისთვის, როგორ აღმართავდნენ საჩემპიონო სისნ მალდა, მაგრამ ზემის დღე ჩემთვის დიდი იმედგაცრუების დღედ იქცა. „შტუფან, არსად წახვალ, სახლში იქნები“ — მითხრა მოულოდნელად დედამ, რომელსაც შეეშინდა ხალხის ტალღას არ გავეყვლიტე. იმედგაცრუება იმდენად დიდი იყო, რომ 13 წლის ბიჭს მეგონა, ამ ამბავს ვერ გადავიტანდი. მაშინ, 1982 წლის მაისში, დავიფიცე, მე თქვენ ყველას გაჩვენებთ, როგორ უნდა ჩემპიონობა მეოქი და აი ახლა, 19 წლის შემდეგ ჩემს მშობლიურ ქალაქში ვდგავარ და ხელში საჩემპიონო სინი მიჭირავს. ეს „ფოლკსპარკმტადიონზე“ ხდება, ჩემი ბავშვობის ტრიბუნაიდან კი დედამეში მიყურებს და მიცინის. დიას, ეს ყველაფერი ამ ქალაქში ხდება, რომელიც 17 წლის წინ იმიტომ დავტოვე, რომ მსოფლიოს საფეხბურთო მწვერვალის დაპყრობა მინდოდა. ბედმა ისევე აქ მომიყვანა. შემიძლია ვთქვა, ცხოვრებაში მთავარი ოცნება ავისრულე. ეს ჩემპიონობა ჩემთვის ყველაზე ძვირფასია. ჩვენ ზედიზედ მესამედ მოვიგეთ ბუნდესლიგა, არადა, ბევრმა „ბაიერნი“ ჩამოწერა.

ლეგენდარულმა ინგლისელმა ფეხბურთელმა გარი ლინეკერმა ერთხელ გენიალური რამ თქვა: „ფეხბურთი ძალიან უბრალო თამაშია, 22 კაცი ერთ ბურთს დასდევს, ბოლოს კი გერმანელები იგებენ“. მე კი ასე ვიტყვოდი: „ბუნდესლიგა ძალი-

ან დაბაბული შევიცბრება. 18 გუნდი ჩემპიონობისთვის იბრძვის, თუმცა ბოლოს ყოველთვის „ბაიერნი“ ზეიმობს“...

ბოლოში „მალკე“!
ისე მართლაც შეშლილი სეზონი იყო. ცხრა თამაში წავაგეთ, მაგრამ ჩემპიონები გავხდით, ამ მარცხებისთვის ბოლიმის მოხდას არ ვაპირებ. ბოლოს ვინც სათავეშია, ჩემპიონობაც მას ეკუთვნის.

„მალკე“ დიდი ხანი ლიდერობდა, ჩვენ კი ერთი მიზანი გვქონდა, იგი წინ დიდი უპირატესობით არ უნდა გავგვეშვა, გელზენკირხენელებს სულ უნდა გერძნოთ ჩვენი სუნთქვა. ვიცოდით, ეს მათ გაანერვიულებდათ. ლიდერმა იცოდა, რომ ერთი ფეხის დასხლტომა სიკვდილის ტოლფასი იყო.

ჩვენ ჩემპიონები იმიტომ გავხდით, რომ გვეჯეროდა. ბევრს ეგონა, აქცენტს ჩემპიონთა ლიგაზე ვაკეთებდით, სინამდვილეში კი ასე სულაც არ იყო. ჩვენ ყველაფრის მოგება გვინდა, ასეთია ჩემი ხასიათი, ასეთია „ბაიერნის“ ხასიათი. ყოველთვის ყველაფერი გვინდა და ეს „ბაიერნის“ მენტალიტეტია.

ჩემპიონობის გზაზე განსაკუთრებით სამატჩს გამოვარჩევ. მეორე წრის დასაწყისშივე ლამის უკვე გავარდნილ „ბოხუმს“ 3:2 მოუვუეთ. გადამწყვეტი გოლი 90-ე წუთზე გავიტანე. ასეთი გამარჯვებები კონკურენტებზე ყოველთვის უარყოფითად მოქმედებს. მეორე შეხვედრა დორტმუნდთან 1:1 დავამთავრეთ. იმ თამაშში მხოლოდ ორთაბრძოლა და ჯარიმები იყო. 35-ე წუთზე ლიხარაზუ გაგვივლო მსაჯმა, 55-ე წუთზე

ეფეს ოჯახი

მეც წითელი ბარათი მიჩვენა, მინდვრიდან რომ გავდიოდი ღორტმუნდელ ქომაგებს კონკრეტულად გავუტყუებო, ხელი დავუჭიწე, მიხლოდა პროოკაციაზე წამოძეგო, ვიცოდი „ბაიერნს“ არანორმალურ გარემოში შეუძლია თავის მაქსიმუმზე მეტი გამოამყვანოს. რა დაგიძალიოთ და საწადელს მივადწიე. ცხრა კაციანმა „ბაიერნმა“ ქულა მოიპოვა. გასახდელში რომ შემოვიდნენ, ვუთხარი, რომ ეს გადარჩენა ჩემპიონობას ნიშნავდა.

მესამე გამორჩეული მატჩი კი უდავოდ „კაიზერსლაუტერნთან“ ჩავატარეთ, ბოლო წამებზე მოვივით და რაც მოვარია იმავე ტურში „მალკემ“ შტუტგარტში წაავო. ეს 33-ე ტურში მოხდა. ჩემთვის ნათელი იყო, თუ „მალკემ“ მოიგებდა, ჩემპიონი გახდებოდა. ახლაც კი არ მეპარება ერთ რამეში ეჭვი — „მალკემ“ რომ შტუტგარტს მე-20 ტურში წვეოდა აუცილებლად მოუგებდა, მაგრამ ისინი უკვე ჩვენი წინა ხის ქვეშ იყვნენ, ფსიქოლოგიურად გატეხილები და მინდორზეც მუხლები უკანკალებდათ. ჩვენთვის კი ასეთი პრობლემა არ არსებობს, ზეწოლა და დაძაბულობა ეს „ბაიერნის“ ყოველდღიური ცხოვრებაა.

ის შვიდი წამი ხომ საერთოდ სივთე იყო, ციკლერმა რომ „კაიზერსლაუტერნს“ გაუტანა მწვრთნელს გავხედე, ჰიცფელდმა ერთი ხელის ცერი ძალა აღმართა, მეორის კი ქვემოთ მაშინვე მივხვდი, რომ „მალკემს“ თავს კარგი ამბავი არ იყო.

ვისაც ჰგონია, ჩვენ გასახდელში უკვე ჩემპიონობას ვზეიმობდით და შამპანურს მივირითმევდით, ძალიან ცდება. ეიფორიას ნამდვილად არ მივცემივართ, უბრალოდ კმაყოფილები ვიყავით. 1999 წლის ჩემპიონთა ლიგის ფინალმა ჩვენ გვასწავლა: არასოდეს იგრძნო თავი გამარჯვებულად წინასწარ. ვიცოდით, წინ „ჰამბურგი“ გველოდა, ხომ ნახეთ, კინალამ ყველაფერი წყალში ჩაგვეყარა. ჩვენ რომ ეიფორიას მივცემოდით, მაშინ იმ თამაშს ნაღდად წავაგებდით.

... და ჩემპიონები გავხდით, ზედიზედ მესამედ. ახლა უკვე შემიძლია ვთქვა, რომ დიდი გუნდი ვართ, ოქროს ხანა გვდევას და ამით ვამაყობ.

ამაში უდიდესი წვლილი მწვრთნელს მიუძღვის. ოტმარ ჰიცფელი ჩემთვის მსოფლიოს საუკეთესო მწვრთნელია. მისი წარმატების საიდუმლო ისაა, რომ ყოველთვის ყველაფერს პირში გვეუბნება. მწვრთნელების დიდი უმეტესობა კი ვერ ბედავს. მან ჩინებულად იცის, რა უნდა და მიზნის მისაღწევად რა არის სა-

ჭირო. ჰიცფელი ფეხბურთელებთან ურთიერთობაშიც საუცხოოა. მისი დამსახურებაა, რომ გუნდში სრული გაგება სუფევს. ვაიცე-ბული ვარ მიხელო ტარნატის და კარსტენ იანკერის საქციელით. მიხელოდა იცის, რომ როცა ლიზარაზე ჯანმრთელია, სათადარიგოთა სკამზე უნდა იჯდეს. თუმცა იგი ყოველთვის მზადაა მინდორზე გასასვლელად. საერთოდაც, დამის 1 საათზე რომ დაგვჭირდეს ტარნატის დახმარება, იგი არ დაგზარდებათ, ამიტომაც ქელს ვუხრი „ტანკს“.

ფიცის აღსრულება

...დღემდე არ დამეწყინა 1999 წლის ბარსელონის ფინალი. მაშინ ჩვენ ბოლო წუთებში ორი ბურთი გავუშვით და ჩემპიონთა თასიც „მანჩესტერ იუნაიტედს“ დარჩა. ის ოთხი წუთი ყველაზე მწარე გახლდათ ჩემს ცხოვრებაში. ჰამბურგში ყველაფერი პირიქით მოხდა, მაშინ, როცა გვეგონა ყველაფერი დაკარგეთ, ძალების მობილიზება შევძელით და დაკარგული დავიბრუნეთ. ეს იყო ყველაზე შემოილი ოთხი წუთი ჩემს კარიერაში. ჩვენ უფსკრულისკენ მივექანებოდით და უცებ ზეცაში აღმოჩნდით. ახლა, სწორედ ამის თაობაზე მოგი-თხრობთ დავწრილებით.

ჰამბურგში თამაშის დასრულებას 12 წუთი უკვდა ოტმარ ჰიცფელი რომ სათადარიგო სკამიდან წამოდგა და თავისთან მიხმო. 55 ათასი ქომაგის ხმაურის გამო მწვრთნელს ღრიალი დასჭირდა, რათა ჩემთვის ორი-ოლე სიტყვა გავეუბნებინა: „შტუფან, კარგია, ასე განაგრძეთ. თამაში უგოლოდ მორჩება და ჩვენც ჩემპიონები გავხდებით“.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ტაბლოს ავხედე და „მალკემს“ 5:3 გამარჯვების ამბავი გავიგე. უკვე 90-ე წუთი მიმდინარეობდა, თავს გერმანიის ჩემპიონად ვთვლიდი, მალი-მალ მსაჯისკენ ვაპარებდი თვალს. ზუსტად ამ დროს ბარბარესმა ჩვენს საჯაროში ყველას დაასწრო და თავით გავკიტანა... თვალთ დამიბნელდა.

მშვიდობით 34 თამაშის წვლებზე, ასობით ვარჯიშზე დაღრილო ოფლო, მშვიდობით საჩემპიონო სინი — გავიფიქრე უმაღ. ამ დროს დავინახე, რომ ოლივერ კანი მსაჯს მივარდა, მოტრიალდა და დამეყვინა — მიდით „იუფე“, კიდევ სამი წუთი გვაქვს!

სამი წუთი! — დამარტყა თავში, სამ წუთში ხომ ორი მომენტის შექმნა შეგვიძლია, მოვემე უმაღ გონს და გულის სიდრმეში იმედის პატარა ნაპერწკალი გამიჩნდა. პაულო სერეიო, ციკ-

ლერი, ლინკე, სანტა კრუზი, კუფური... ყველა წინ გავყარე. შეტევაში. მე უკან დავიწი, რადგან დავალება მშვენივრად ვიცოდი, მოედნის სიდრმიდან ჩემბურთი პასით ხიფათი უნდა შემეჭმნა.

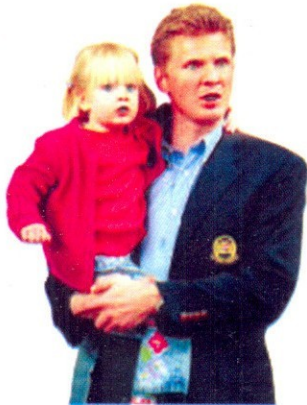
...და რამდენიმე წამში გულიც შემეძინდა, რადგან კუფურმა კარგი შანსი ვერ გამოიყენა. კიდევ გვაქვს დრო, გავიფიქრე ისევე ცოტა ხანში მოედნის ცენტრში მივიღე ბურთი. ახლა ან არასოდეს, გამეღვლა თავში და ამ დროს სერეიოს მანევრი შევნიშნე. პასი არ დაუყუფონე. პაულოს მეტოქემ დაასწრო, რომელმაც ბურთი მეკარეს დაუბრუნა, შობერმა კი იგი ხელში აიღო. 40 მეტრის მოშორებით ვიდექე, თუმცა ყველაფერი მშვენივრად დავინახე, აშკარა იყო, თავისუფალი დარტყმა გვეკუთვნოდა. მაშინვე მერკს გავხედე, რომელსაც ყველაფერი შეენიშნა და სასტვენში მოემარჯვებინა.

„იუფე“ გადაწყვიტე ვინ დაართყას ჯარიმას — შეუძახე თავს. პირველად ტარნატის სახელი ამოტივტივდა გონებაში, მაგრამ იგი ხომ მინდორზე არ იყო. თავად ხომ არ ვიცირო ეს პასუხისმგებლობა? — გავიფიქრე წამით, მაგრამ მაშინვე უარი ვუთხარი თავს — არა, ეს ეგოისტური საქციელი იქნება.

შემდეგ ბიჭებს გადავაველე თვალი და უკან პატრიკ ანდერსონი შევნიშნე. პატრიკი! — დამარტყა თავში, ის თუ ვეიშველის ახლა. მის ხასიათს ჯერ კიდევ „მიონხენგლადბახიდან“ ვიცნობდი და მის შესაძლებლობებში სრულიად დარწმუნებული ვიყავი. მაშინვე ვანიშნე მოსულიყო.

„პატრიკ, მიდი დაარტყი შენებურად და გავგზადე ჩემპიონები“ — ვუთხარი მას. ანდერსონმა თავი დამიქნია, თითქოს ცხვირსაზოცი მეთხოვოს. პატრიკმა კარიდან 10 მეტრში დალო ბურთი და დასარტყმელად მოემზადა. წინ შეიდაკიანი კედელი და 55 ათასი ქომაგის გამაყრუებელი სტვენა, თან ყველანი დარწმუნებულნი ვართ, რომ ჯარიმის მეტე თამაში მორჩება. ნერვები დაწყვიტაზე გვაქვს.

უცებ, ანდერსონს ვეკითხები, გაგორებული ბურთი გავიჩეროთ თუ ისე დაარტყამ-მეთქი, გაჩერება არ მინდა, ისე მორჩევიანო, მიპასუხა. ოუენ, ბურთის გაჩერება არც კი გაბედო, თორემ მოკლავ, ვუთხარი იქვე მდგომ ჰარგოვისს, რომელსაც შევბატყვე რომ სწორედ ამას აპირებდა. მანც ორი ნაბიჯით უკან დაიხია მე ბურთთან დავედექი, მსაჯის სასტვენს ველოდები, თან კე-

დელს ვუყურებ... ღმერთო ჩემო, აქ გოლი როგორ უნდა გავიტანოთ, ბურთის კი არა ნემსის გასადრომი ადგილიც არ არის. ღმერთო დაგვეხმარე — ვამბობ გულში. წამიერად გავითიშე, გონს რომ მოვეგე, ანდრესონი უკვე გახარებული გარბოდა. გაიტანა — გამიელვა თავში, არის, ჩემპიონები ვართ, შევძახე უცებ. ყოჩაღ პატრიკ, შენ პროფესიონალის ნამდვილი მაგალითი ხარ. სულ რაღაც ნახევარი წლის წინ იგი სათადარიგოთა სკამზე მყარად იჯდა, ახლა კი...

17.34 საათი: ჩემპიონის სინი ჩავებარე და მთელი ქვეყნის დასანახად მდლა ავწიე. „შემოგვხედე გერმანია, ჩვენ ჩემპიონები ვართ. ხომ არ გჯეროდა?“ — ვიღრიალე უცებ და მაშინვე თავში დამარტყა, „ეფუ“ გახსოვს 1982 წელი? მაშინ ხომ დავიმუქრე, რომ ჰამბურგში სისს ავწევდი. დიახ, ფიცი შევასრულე, ჰამბურგში, ჩემს მშობლიურ ქალაქში საჩემპიონო სინით ხელში ვიდექი, თუმც ტანთ „ბაიერნის“ ფორმა მეძოსა.

ფეხბურთის ღმერთმა ყველაფერი სწორად გადაწყვიტა. ჩვენ 1999 წლის ჩემპიონთა ლიგის ფინალი წავაგეთ, ახლა ბუნდესლიგის ფინალი მოვიგეთ. სავსებით სამართლიანად მოხდა. ბრაზი მომდის, რომ ამბობენ, წლებულს ჩემპიონობა „ბაიერნზე“ მეტად „მალკემ“ დაიმსახურაო. სიძარითლე თუ გინდათ, გეტყვით, „მალკეს“ ჩემპიონობა არ დაუმსახურებია, რადგან ჩვენზე ერთი ქულით ნაკლები მოაგროვა. ამიტომაც გულზენკირხენელთა მიმართ სიბრალულის გრძნობა ნამდვილად არ მაქვს. მათ რომ ჩვენზე მეტი ქულა მოეგროვებინათ, მაგრამ ჩემპიონობა ჩვენთვის მოეცათ, მაშინ სხვა საქმეა.

ზედიზედ მესამე ჩემპიონობას აღნიშვნაც რიგიანი უნდა, მაგრამ ამჯერად ასე არ მომხდარა. იმავე სადამოს მიუნხენში დაბრუნებულემა რესტორანს მივაშურეთ. მთელი გუნდი იქ იყო, ცხადია მეუღლეებთან და მეგობარ გოგონებთან ერთად. მიუხედავად იმისა, რომ მოლხენის დიდი მიზეზი გვქონდა, თავს ამის უფლება მაინც არ მივეცი. მართალია ხელში სინი გვეჭირა, მაგრამ თავში მხოლოდ ერთი გვიტრიალებდა — „ვალენსია“. სწორედ ამიტომ, მე და ჩემი მეუღლე მარტინა ერთ ბოკალ შამპანურს დავსჯერდით, მერე კი სახლისკენ გავემართეთ. ღამის პირველის ნახევარზე უკვე დასაძინებლად დავეწექი.

გაგრძელება
შემდეგ ნომერში

მომავალი დაბრუნება

თავისთავად ვეტერანთა თამაში დიდი ვერაფერი სანახავია, მაგრამ გულშემატკივრები ისეთი სერიოზულობითა და იმედით მიდიოდნენ „ეროვნულზე“, თითქოს მართლაც ევროტასის ფინალი ელითო.

მიდიოდნენ, რადგან იქ ეგულებოდათ კარგა ხნის დაკარგული ღირსება, იქ ეგულებოდათ გამარჯვებული ქართული სული, გამარჯვებული ქართული გუნდი.

ასე, 20-23 ათასი ქომაგი მოგროვდა. პოლიციას რომ ხის სკამებზე დასხდომის უფლება მიეცა, ორი ამდენიც შეიყვებოდა.

მერე იცით, რა მოხდა? გახსოვთ რობერტ ზემკისის ფილმი „მომავალში დაბრუნება“? ვიყმაყი პროფესორი დოკი ჭაბუკ მარტის წარსულში რომ გაამეზავრებს და თავის ახალგაზრდა მშობლებს შეახვედრებს?

სწორედ ასე იყო. არა, ნამდვილად... იმ საღამოს, საღღაც სტადიონის კუნჭულში ნაღდად იჯდა შემღილი დოკი, რომელსაც ამდენი გასაცოდავებულ-გამოფიტული ადამიანი ზუსტად ოცი წლით უკან დაებრუნებინა...

ფოიერვერკი, პატარა შოუ და უცებ დიქტორის ხმა: თბილისის „დინამო“! გაბელა, კოსტავა, ჩივაძე, ხიზანიშვილი, თავაძე, დარასელია, სვანაძე, სულაქველიძე, გუცაევი, ყიფიანი, შენგელია... რამდენი რამეა ამ თერთმეტი გვარის ერთიანობაში... ტრიბუნები ტამისგან კინაღამ დაინგრა, მერე კი გულიდან ამოხეთქილი „დინამო“, „დინამო“!

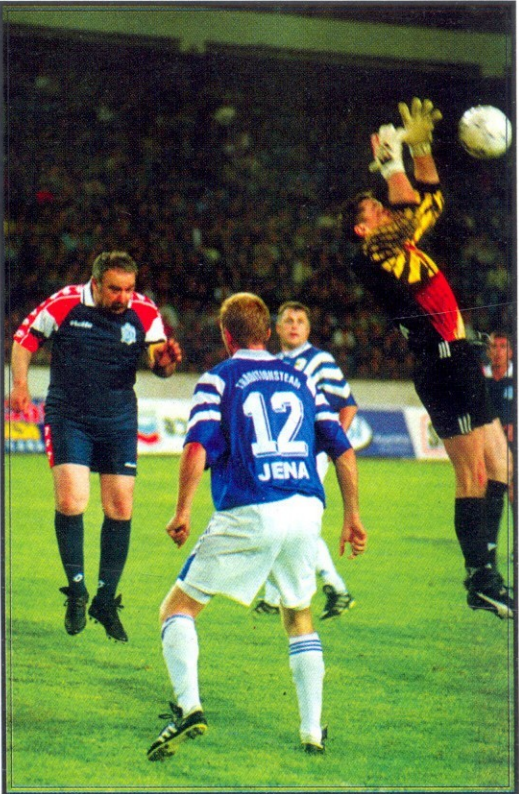
ასეთი ომანიანი შემახილი კარგა ხანია აღარ ყოფილა. ანდა გასაკვირი რა არის, ხალხი 1981 წლის მაისში დაბრუნებულიყო...

ჩვენები უფრო ლაპანები იყვნენ, თუმცა გერმანელებსაც არ დაეწუნებოდათ ნასუქობა. მათ არ ჰყავდათ მეკარე-ლეგენდა ჰანს-ულრიხ გრაპენტინი და თბილისელია კარში გოლის გამტანი გერჰარდ ჰოპე. ჰოპე რამდენიმე წლის წინ ავტოავარიაში მოჰყოლია და ბურთის გორება უჭირს. გვესტუმრა, მაგრამ მიხლორზე არ გასულა.

ჩვენგან ყველანი იყვნენ. ყიფიანი და გუცაევიც კი, რომლებიც ვეტერანთა მატჩებში მგონი, აქამდე არავის უნახავს. ვიტალი დარასელიას ექვს-

სოლომონ გულისაშვილი
გზარამ დოღინჯაშვილის ფოტოთაი

**პრინციპული პრინციპულია
პრინციპულია თქვა, პლარ დადის
ხალხი სტადიონზე,
ფეხბურთელებსაც გული
უტყდათ და ქინძი პლარ
თაბაპოპენო...
იმ საღამოს კი შიშა პრინციპული
დაბრუნდა საპრინციპული.**

2001 წლის 13 მაისი. „დინამო“ — „კარლ ცაისი“ თბილისში

ნომრიანი მაისურა კი მის ვაქს, უმცროს ვიტალის ეცვა.

ძალიან დამსგავსებია მამას. პირველ ტაიმში ერთი ჩინებული რეილიც გამოუვიდა და კინაღამ ზუსტად ისეთი გოლი გაიტანა, როგორც მამამისმა 20 წლის წინ.

თუმცა ხელი არ ჩაუქნევია და თავისას მაინც მიადწია — მესამე გოლი სწორედ მისი იყო.

აბა, როგორ შეიძლება ვიტალი დარასელიას „კარლ ცაისისთვის“ არ გაეტანა?...

გუცაევიც გარბწონიანობა დაივიწყა და ერთი-ორჯერ ძველებურად თავგზა აუბნია გერმანულ მცველებს, ხოლო სულაქველიძის ენერგიულობა მართლაც გასაცოცარია. ტრიბუნებზეც ხშირად ისმოდა ნოსტალგიური: მიდი, ვოვა! მიდი, ჭომა! მიდი, საშა!...

პირველი გოლი სულაქველიძემ გაიტანა. მერე ბილაუმ თავურით გაათანაბრა, მაგრამ ეჭვი არავის შეპარვია, რომ „დინამო“ მოიგებდა. იმიტომ კი არა, რომ შეთანხმებულიყვნენ და სტუმრები დაუთმობდნენ. პირიქით, იენელებს რევანში სწყუროდათ და ეს ყოველ მათ მოქმედებას ეტყობოდა. უბრალოდ, „იმ“ „დინამოს“ პირველი თუ მეორე გოლის ფაქტორისა არაფერი სმენია, „ის“ „დინამო“ გამარჯვებული გუნდია და ახლაც ასე მიხდება. სვანაძემ და დარასელიამ თითოც შეაგდეს და 3:1.

ასე რომ, ჩვენც და „დინამოც“ ზემკისის ფილმის გმირისა არ იყოს, აწმყოში მშვიდობით დაგებრუნდით, დაგებრუნდით და...

ისევ ფოიერვერკი, ვეტერანი ფეხბურთელების მაღლობა ტრიბუნებს და პირიქით, ტრიბუნების დიდი ალტაცება. მერე, სტადიონის გასასვლელთან უამრავი დღეობითი ემოცია და გაღიმებული ხალხი. იმ წუთს ისინი მართლაც ბედნიერები იყვნენ.

აი, რა შეუძლია დროში მოგზაურობას ბოლოს „არაგვი“ ქართული პურ-მარილი კოტე მახარაძის თამაშობით და შეთანხმება, რომ ორი წლის შემდეგ, „კარლ ცაისის“ საუკუნოვან იუბილეზე იენაში შეხვდებიან ერთმანეთს. არა, მართლაც კარგია ამერიკული კინო...

ტორპედო... ბ, ს

ეს ამბავი 1961 წელს მოხდა. ქუთაისის „ტორპედომ“ საკავშირო პირველობის „ბ“ კლასის მეორე ზონაში გაიმარჯვა. პირველ ზონაში ასეთივე წარმატებას მიაღწია თბილისის „ლოკომოტივმა“. ამ ორ ქართულ გუნდს მერე „ა“ კლასის ბოლოადგილოსანი ტალინის „კალევი“ შეუერთდა და სამეულმა „ნეიტრალურ ტერიტორიაზე“, მოლდოვას დედაქალაქ კიშინიოვში გაარკვია ურთიერთობა. ორწრიან ტურნირში პირველი ადგილი და საკავშირო „ა“ კლასში (იგივე უმაღლეს ლიგაში) თამაშის უფლება „ტორპედოს“ ერგო...

აქედან მოყოლებული ცამეტ სეზონს (დროგამოშვებით) დაჰყოფს „ტორპედო“ საბჭოთა ფეხბურთის ელიტაში. გავა წლები, იქნება სასიხარულო გამარჯვებები და გულსატკენი წარუმატებლობები, „ტორპედო“ არაერთ მაღალი კლასის მოთამაშეს ალუზრდის ქართულ თუ საბჭოთა ფეხბურთს, მერე საკუთარ, დამოუკიდებელ ქვეყანაში მოწინავე პოზიციას დაიკავებს, ავად თუ კარგად, ევროპას გააცნობს თავს. ყველაფერი ეს „ტორპედოს“ ისტორიაა.

იუზა კასიჯაქა

ოღონდ ამჯერად მკითხველის ყურადღებას ქუთაისური გუნდის იმ პერიოდზე შეგაჩერებთ, როდესაც „ტორპედომ“ პირველ დიდ წარმატებას მიაღწია. როგორც ზემოთ ვთქვით, ეს იყო 40 წლის წინათ. გასასხენებელი ბევრია და წერილის მომზადებისას იმდროინდელი ბატალიების უშუალო მონაწილეებთან გასაუბრება აუცილებლადაც მივიჩნიეთ. ჯუმბერ ხაჭაღიას, იუზა ლოსაბერიძის, გურამ ნიშინიძის, გარი სორდიას ნაუბარი წერილის ბოლოს შემოვინახეთ, მანამდე კი, შევეცდებით, „ტორპედოს“ 1961 წლის სეზონი მიმოვიხილოთ.

„ტორპედომ“ წინა წელსაც საუცხოოდ ითამაშა, მაშინაც მთივლ საკავშირო პირვე-

ლობის „ბ“ კლასის ზონალური ტურნირი. პროფესიით ექიმის, ფეხბურთზე უზომოდ შეყვარებული კაცის უშანგი სალდაძის მიერ გაწვრთნილი გუნდი მეტოქეებზე ორი თავით მაღლა იდგა. ტორპედოელებმა ერთბაშად 12 ქულით ჩამოიტოვეს მეორე ადგილზე გასული ლენინაბადის „დინამო“, მერე სხვა ზონალური ტურნირის გამარჯვებულ თბილისის „ლოკომოტივს“ აჯობეს ორი შეხვედრის ჯამში და „ბ“ კლასში მოთამაშე მოკავშირე რესპუბლიკების გუნდებს შორის ჩემპიონები შეიქნენ. სამწუხაროდ, 1960 წელს „ა“ კლასის საგზური არ თამაშდებოდა და ქუთაისელები მხოლოდ საკავშირო სპორტის ოსტატის წოდებებს დასჯერდნენ.

საახალგაზრდო „ტორპედომ“, მცირე გამონაკლისის გარდა, ძირითადი ბირთვი შე-

ინარჩუნა. უშანგი სალდაძემ რამდენიმე ახალი ფეხბურთელი მიიწვია გუნდში და მუშაობაც ისე წარმართა, რომ ტორპედოელებს ახალ გათამაშებაშიც პირველობისთვის უნდა ებრძოლათ. ქუთაისელებმა ჩინებულად გაართვეს თავი ამოცანას. სომხეთის, აზერბაიჯანის და შუააზიური რესპუბლიკების გუნდებთან პაექრობაში კვლავაც გამარჯვებულნი გამოვიდნენ. ამ გამარჯვებამ „ტორპედოს“ კიშინიოვისკენ გაუხსნა გზა. სწორედ იქ უნდა გადაწყვეტილიყო „ა“ კლასის ერთადერთი საგზურის ბედი. მოლდოვას დედაქალაქში „ტორპედომ“ თბილისის „ლოკომოტივთან“ და ტალინის „კალევიან“ ითამაშა ორ წრედ და...

სამთა ტურნირის პირველ მატჩში ერთმანეთის პირისპირ „კალევი“ და „ტორპედო“ წარდგნენ. გამოცდილმა ესტონელე-

ბმა მალალ ტემპში დაიწყო თამაში და უპირატესობას უმალ დაუფულნენ. მათი ერთ-ერთი იერიშისას კომინიოვლმა მსაჯმა იური პონომაროვმა II-მეტრიანით დასაჯა ტორპედოელები. დუბროვსკიმ მანსი ხელიდან არ გაუშვა და თავისიანები დააწინაურა. „კალევი“ მერეც უტევდა, ქუთაისელთა დაცვას და მეკარე რამაზ ურუმაძეს დიდი ჯაფა ადგათ.

მეორე ტაიმში „ტორპედო“ შეძლო ძალების მობილიზება, თავად დაუფულა ინიციატივას. ახლა უკვე ესტონელებმა დაიხიეს უკან, 7-8 კაცი იცავდნენ თავს. საკუთარ შესაძლებლობებს გადააჭარბა ტალინელთა მეკარე ვალენტინ ბელიაევმა (მოგვიანებით იგი მოსკოვის „დინამოს“ ლევ იაშინის შემცვლელად მოველინება), რომელმაც ზურაბ მაჭარაშვილის და ჯუმბერ ხაყალიას უძლიერესი დარტყმები მოიგერია. მატჩის უკანასკნელ წუთზე კი პონომაროვმა ერთხელაც, ამჯერად მეტად საეჭვო პენალტი დანიშნა „ტორპედოს“ კარში. კოლომ იგი გოლად აქცია და „კალევმა“ 2:0 მოიგო. ორ დღეში ესტონელებმა „ლოკომოტივის“ ასეთივე ანგარიშით სძლიეს და „კლასის საგზურის მოპოვების რეალური პრეტენდენტები შეიქნენ.

ამის შემდეგ მარცხნაგეში თანამემამულეები შეხვდნენ ერთმანეთს. პირველ ტაიმში მეტოქეებმა ტოლ-სწორად ითამაშეს. ტორპედოელთა ნახევარმცველის ნოდარ სარჯველაძის ფლანგური რეიდის და საჯარიმოში ჩაწოდების შემდეგ რომან სირაძის თავით გატანილი რკინიგზელმა ფირცხალავამ ნოდარ ახალკაცისგან მიღებული პასის შემდეგ გაქეითა. სამაგიეროდ, შესვენების შემდეგ ამკარა გახდა ტორპედოელთა უპირატესობა. ჯუმბერ ხაყალიამ სა-

კუთარ თავზე აიღო თამაში და რისხვადაც დაატყდა მეტოქეს. აზრტში შესულმა ფორვარდმა ულამაზესი გოლით დააწინაურა ტორპედოელები. რკინიგზელთა ნახევარზე გატრილმა ხაყალიამ საჯარიმოს წინ მცველს თავზე გადაუგდო ბურთი, ძირს დაშვებამდე მიუსწრო მას და მოხდენილადც დაარტყა. მერე გურამ ლეჟავამ შეირგო გარი სორდიას გადაცემამ და მესამედ დალაშქრა თბილისელთა კარი. „ტორპედოს“ მეოთხე კი ისევ ხაყალიამ მიითვალა საჯარიმო დარტყმით.

დამაჯერებელმა გამარჯვებამ „ტორპედოს“ საკუთარ ძალებში რწმენა შემატა „კალევთან“ მეორე თამაშის წინ, თამაშისა, რომელიც პრაქტიკულად გადაწყვეტი იყო ორივე გუნდისთვის. წარმატების შემთხვევაში ესტონელები ვადამდე ინაღდებდნენ პირველ ადგილს და „კლასში“ გამოსვლის უფლებას. მათ ფრეც მეტოქეზე მეტად აძლევდათ ხელს. „ტორპედოს“ სხვა გზა არ ჰქონდა, გამარჯვებაზე უნდა ეფიქრა. ჩვენებურებმა მძიმე, უშეღავათო ბრძოლაში დაამარცხეს მეტოქე. სახიფათო მომენტები ორივე გუნდის დაცვისა და მეკარეების საიმედო თამაშის გამო, ნაკლებად, მაგრამ მაინც იქმნებოდა. შეხვედრის ბედი პირველ ტაიმში „კალევის“ კართან კუთხურს მოყოლილმა გოლმა გადაწყვიტა. მაჭარაშვილის გადაცემის შემდეგ ხაყალიამ იმარჯვა და ამ გოლით „ტორპედოს“ საბოლოო გამარჯვებაც აზვიმა.

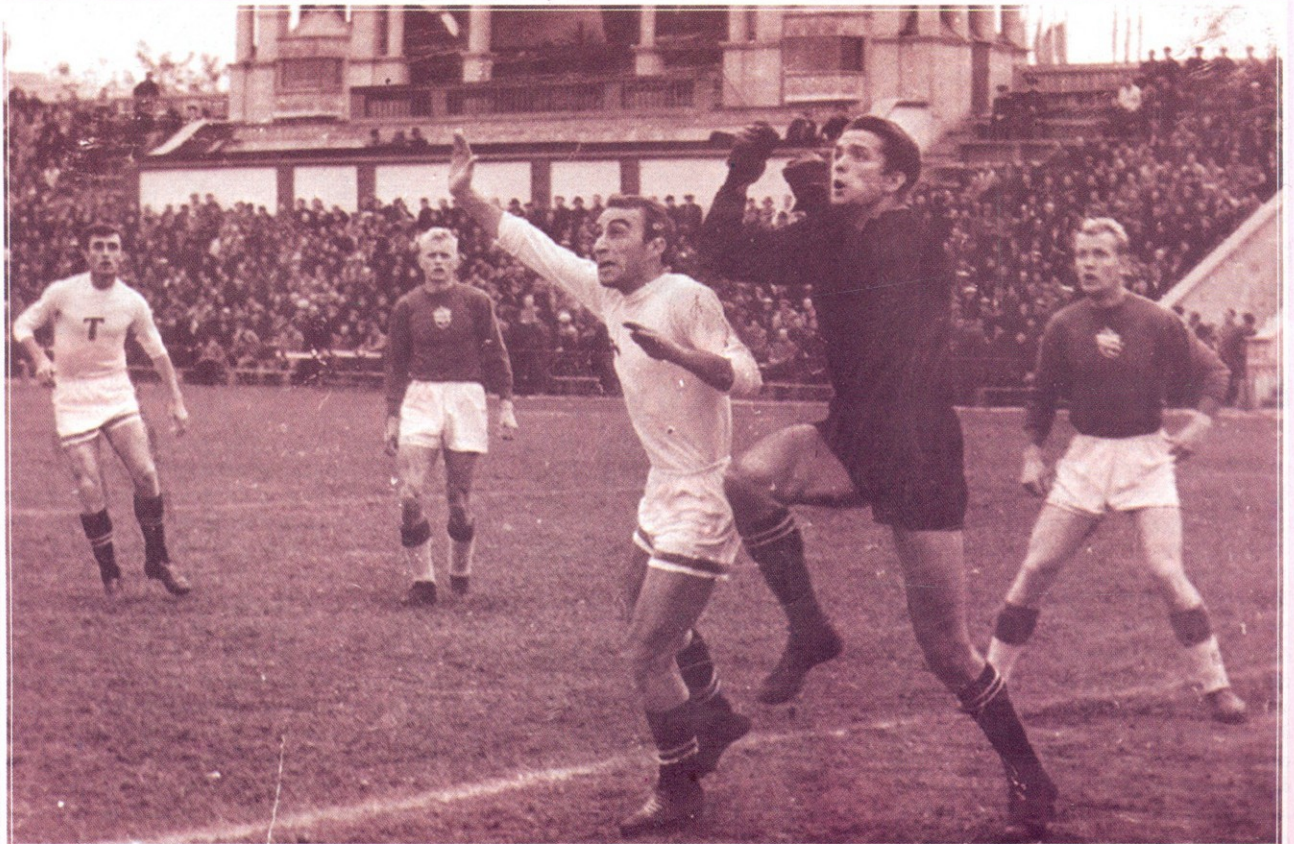
„კალევი“ და „ტორპედოს“ 4-4 ქულა დაუგროვდათ. ეს ამბავი, რატომღაც, არ ეპიტნავათ საბჭოური ფეხბურთის მმართველ ორგანოში, ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდიუმი იქამდეც კი მივიდა, რომ „კალევი“ — „ლოკომოტივის“ მატჩის წინა დღეს

შესწორება შეიტანა გათამაშების დებულებაში. თუკი ადრინდელი რედაქციით ქულათა თანაფარდობის დროს ყველა შემთხვევაში პირველი ადგილის ბედი გატანილი და მიღებული ბურთების უკეთესი სხვაობით უნდა გადაწყვეტილიყო, ახლა ეს პუნქტი ასე „დაკონკრეტდა“: თუ ქულათა თანაბარი რაოდენობა დააგროვა სამმა გუნდმა, მათ შორის პირველადგილოსანი გამოვლინდება ბურთების სხვაობით, თუკი ორ გუნდს დაუგროვდა ქულების თანაბარი რაოდენობა, მათ შორის დანიშნება დამატებითი თამაში.

ბნელი მისახვედრი არ უნდა იყოს, თუ ვის წისქვილზე ასხამდა წყალს ასეთი გადაწყვეტილება. ცხადია, ტალინელთა, რომლებიც პრივილეგიურ მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ და, აი რატომ. რკინიგზელებთან გამარჯვების შემთხვევაში „კალევი“, მიუხედავად ბოლო, თანამემამულეთა შეხვედრის შედეგისა, როგორც მინიმუმი, გადათამაშებაში ხვდებოდა. თუ მოხდებოდა და „ლოკომოტივი“ „კალევის“ მოუგებდა და „ტორპედოს“ „სამივე 4-4 ქულას აგროვებდა, მაგრამ ძალზე საეჭვო იყო, რომელივე ჩვენებურ გუნდს ესტონელებზე უკეთესი ბურთების შეფარდება აღმოჩენიდა. ბევრი რომ არ გავაგრძელოთ, კოვზი ნაცარში ჩაუვარდათ ფედერაციის მსახურთ. კომინიოვში მოვლენები სულ სხვაგვარად, მათთვის არასასურველი სცენარით განვითარდა.

„ტორპედოსი“ არ იყოს, „ლოკომოტივმაც“ შური იძია „კალევი“ რკინიგზელებმაც მინიმალური ანგარიშით სძლიეს ბალტიისპირელებს. ტურნირის ბოლო დღეს თანამემამულეთა შეხვედრაში „ტორპედოს“ ფრეც ჰყოფინდა სანუკვარი საგზურის მოსაპოვე-

ჯუმბერ ხაყალიამ ვალენტინ ბელიაევს კომინიოვში სისხლი გაუშრო

მანუჩარ დომბაშვილი

ვეტერანებს გასახსენებელი ბევრი აქვთ. მარცხნიდან: იუზა ლოსაბერიძე, გარი სორდია, გურამ ნიშნიანიძე და ჯუმბერ ხაყალია

ბლად, თუმცა ქუთაისელებმა ქულა არ იკმარეს, ეს თამაშიც აღმავლობით ჩაატარეს. ჯუმბერ ხაყალიამ ჯერ თავად გამოიჩინა თავი, მერე გივი ლეჟავას გაატანინა. თბილისელთაგან ერთი ანზორ სიამაშვილმა გაქვითა. „ტორპედო“ ბოლო მატჩიც მოიგო და სამთა ტურნირიც. ქუთაისელები საბჭოთა ფეხბურთის ელიტაში გაწვევრიანდნენ. ეს უდიდესი გამარჯვება იყო და ამ წარმატების შემოქმედ გახლდნენ:

უფროსი მწვრთნელი — უშანგი სალდაძე
მწვრთნელი — სტეფანე ერქომაიშვილი
მეკარეები: რამაზ ურუშაძე, გურამ შერაბიშვილი

მცველები: გურამ ცხორებოვი (კაპიტანი), იუზა ლოსაბერიძე, გიზო კუბლაშვილი, გურამ ნიშნიანიძე, ამურ მარგველაშვილი, თენგიზ ჭოლოკავა

ნახევარმცველები: ნოდარ სარჯველაძე, თენგიზ პეტრიაშვილი, ზურაბ მაჭარაშვილი, გარი სორდია, ალბერტ ავალიანი

თავდამსხმელები: ჯუმბერ ხაყალია, გურამ გომელაური, გივი ლეჟავა, რომან სირაძე

ჯუმბერ ხაყალია: აგერ ორმოცი წელი გავიდა, მაგრამ დღესაც თვალწინ მიდგას ჩვენი გუნდი, განსაკუთრებულ სიამოვნებას ვგრძნობ მისი გახსენებისას. შეიძლება დღეს ვინმემ ტრაბახში ჩამოთვალოს, ანაც თქვას, აჭარბებსო, მაგრამ მე მაინც იმ აზრზე დავრჩები, რომ ჩვენმა თაობამ ყველაფერი გააკეთა, რისი გაკეთებაც მაშინ ერთი პატარა, 90-ათასიანი ქალაქის გუნდს შეეძლო. სიცოცხლის ბოლომდე არ დამავიწყდება, რა სიხარულით და სითბოთი გვხვდებოდა ხალხი. კიშინიოვიდან ადლერში ჩავფრინდით, იქედან კი ავტობუსით მო-

გვიწვია მეზავრობა. ხალხი გვეცნობდა და ალაღად გვესალმებოდა, „ა“ კლასში გადასვლას გვილოცავდა. ადლერში, გაგრაში, სოხუმში. ოჩაძირეში დაბე იმიტომ გავგათევინეს, რათა მეორე დღეს, 7 ნოემბერს ქუთაისში პირდაპირ დემონსტრაციაზე გავსულიყავით. „ტორპედო“, მოგესხნებათ, საავტომობილო ქარხნის გუნდი იყო და ჩვენც მის მოწინავე კოლონაში აღმოვჩნდით. მერე სამთავრობო ტრიბუნაზე მოგვიწვია ასვლა და დემონსტრაციის დამთავრებამდე იქ დავრჩით. მალე შეხვედრები მოგვიწყვეს ავტოქარხანაში, ფილარმონიაში.

გურამ ნიშნიანიძე: სავესები ვეთანხმები ჯუბას. ჩვენი, ასე დავარქვათ, მოღვაწეობა ფეხბურთში, ალბათ, მარტო იმისთვისაც ღირდა, რომ მთელს კავშირს გავაცანით ქუთაისი, მილიონიანი მოსკოვის, ლენინგრადის, კიევის, მინსკის გვერდით დაეყენებო. ამისთვის მადლობა არავისგან მოგვითხოვია. საზოგადოებამ თავად გვარგო ყურადღება და დღესაც პატივს გვცემს, დამსახურებას არ გვივიწყებს. ფეხბურთის საკავშირო ფედერაციაში ერთი მაღალჩინოსანი ვინმე იყო, გვარად მოშკარკინი. ახლაც დიმილს მგვრის. იცით, კიშინიოვში რა ჰკითხა ამ კაცმა თავის ხელქვეითს — ქუთაისი სად მდებარეობსო. ისიც ცოტა ჩაფიქრდა და უპასუხა — წყალტუბოს გვერდითო. აი ასე, რუსებმა მაშინ წყალტუბოზე იცოდნენ, ქუთაისის შესახებ კი არა...

გარი სორდია: ჩვენი სიძლიერე შედეგმა დაადასტურა. „ა“ კლასში მოხვედრა იოლი არ იყო. „ბ“ კლასის მეორე ზონაში უმეტესად შუა აზიის რესპუბლიკების გუნდები იყვნენ წარმოდგენილნი და არცთუ იშვიათად აუტანელ სიცხეში გვიწვევდა თამაში. ვინ იცის, კიდევ რამდენი წინააღმდეგობა

შეგვხვედრია. მარტო ის, რაც კიშინიოვში გადავხვევდა, ნებისმიერ გუნდს გამოიყვანდა წყობიდან. დარწმუნებული ვარ, ბევრი ჩვენი გულშემატკივრისთვის დღესაც უცნობია, რა მოჰყვა „კალეკთან“ პირველ შეხვედრას. თამაშის ბოლო წუთზე მსაჯმა არარსებული პენალტი დანიშნა ჩვენს კარში. ჰოდა, ვერ აიტანა უსამართლობა უშანგი სალდაძემ, თამაშის შემდეგ პონომარიოვს მიეჭრა და რომ ეცლიათ, არ ვიცი, რას დამართებდა. ჰოდა, კიშინიოვში მყოფმა საქართველოს სპორტკომიტეტის თავმჯდომარე სერგო სიხარულიძემ უშაღ კრება მოიწვია და უშანგი სალდაძეს უძძიძესი განაჩენი გამოუტანა — გუნდიდან გაათავისუფლა და თანაც ქალაქის 24 საათში დატოვება უბრძანა. არ გაჭრა ჩვენმა ხვეწნამუდარამ, სიხარულიძემ სიტყვა არ გადათქვა და დავრჩით უფროსი მწვრთნელის გარეშე თუმცა, სალდაძეს კიშინიოვი ტურნირის ბოლომდე არ დაუტოვებია და არააღგალური კონტაქტზე ჰქონდა გუნდთან. წარმოდგენით, პირველსავე თამაშში დავმარცხდით, ის კი სულ იმას ჩავგვამხობდა, არაუშავს, აწი თქვენი მომგები არავინ არის და „ა“ კლასში მაინც გადახვალთო. გამჭრიახი მწვრთნელი იყო ცნობილი.

ჯუმბერ ხაყალია: საქართველოს დღევანდელი ხელმძღვანელები თავიდან აქცენებს „ლოკომოტივზე“ აკეთებდნენ, მისი უფრო ეიმედებოდათ. მაგრამ მალე დარწმუნდნენ, რომ ცდებოდნენ. „ლოკომოტივმა“ ჯერ „კალეკთან“ წაავი, მერე ჩვენთან და პრაქტიკულად აღარ დარჩა პირველ ადგილზე გასვლის შანსი.

იუზა ლოსაბერიძე: უშანგი სალდაძეს უდიდესი წვლილი მიუძღვოდა „ტორპედოს“ წარმატებაში. ამას ვერავინ უარყოფდა, მაგრამ ხომ იცით, რა დრო იყო... გუნდთან ერთად მისი გვარის მოხსენიებაზე კი ერიდებოდნენ. არადა, კაცმა ფეხბურთს და „ტორპედოს“ შესწირა ყველაფერი. 1962 წელს, როცა „ა“ კლასში შევდგით ფეხი, ჩვენ, ფაქტობრივად, სალდაძის ნაწილობითი გუნდი ვიყავით. ძალიან ცუდია, ამავს სათანადოდ რომ არ დაეფასებენ.

სამთა ტურნირი

კიშინიოვი 25.X — 5.XI

25.X კალევი — ტორაპოლ 2:0

27.X კალევი — ლოკომოტივი 2:0

29.X ტორაპოლ — ლოკომოტივი 4:1

სირაპი, ხაშალია-2, ლეჟავა

31.XI ტორაპოლ — კალევი 1:0

ხაშალია

3.XI ლოკომოტივი — კალევი 1:0

5.XI ლოკომოტივი — ტორაპოლ 1:2

ხაშალია, ლეჟავა

საბოლოო სხრილი

	თ	მ	ფ	წ	ბ	ქ
1. ტორაპოლ	4	3	0	17	4	6
2. კალევი	4	2	0	24	2	4
3. ლოკომოტივი	4	1	0	33	8	2

საუპუნეთა მიჯნაზე ქართულ კალათბურთში „ბასკოს“ ჰეგემონია დამყარდა. ბათუმურმა კლუბმა ზედიზედ მეორედ იჩემპიონა, ამჯერად ისე, რომ მთელი სეზონის განმავლობაში ერთადერთხელ წააგო.

თუ ზღვისპირელთა ტრიუმფი ასე თუ ისე მოსალოდნელი იყო, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, სტუ-ჯეოსელის მეორეადგილოსნობა მეათე საკალათბურთო ჩემპიონატის უმთავრეს სენსაციად მოინათლა. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ყველაზე დიდი მოსალოდნელობა ეროვნული ჩემპიონატების ტრადიციული ფინალისტის, რუსთავეის „აზოტის“ ფინალს მიღმა, მეტიც, უმედლოდ დარჩენა გახლდათ.

რუსთავეის „აზოტსკვე“ უკავშირდება ამ ჩემპიონატის ყველაზე მასშტაბური სკანდალიც. ნახევარფინალურ სერიაში „აზოტსა“ და სტუ-ჯეოსელის ურთიერთჭიდილისას წარმოქმნილი სიმძაფრე რუსთაველთა აგრესიაში გადაიზარდა, რასაც შედეგად მსაჯზაზა მაჩალაძის უმოწყალო ცემა მოჰყვა. ამბოხებულ რუსთაველთა მიმართ კალათბურთის ფედერაციის აღმასკომი მკაცრი იყო: „აზოტს“ სერიაში წაგება ჩაეთვალიდა და თბილისის „მაკაბთან“ მესამე ადგილისთვის თამაშიც აუკრძალა. გუნდის მთავარი მწვრთნელი ოთარ ხმელიძე სამი წელი ვეღარ უთავკაცებს უმაღლესი ლიგის გუნდს. კალათბურთულ ირაკლი ჯაფარიძეს ორწლიანი დისკვალიფიკაცია მიეცა, სხვა და სხვა სასჯელები დაეკისრათ არბიტრის ცემაში მონაწილე დანარჩენ მოთამაშეებსაც...

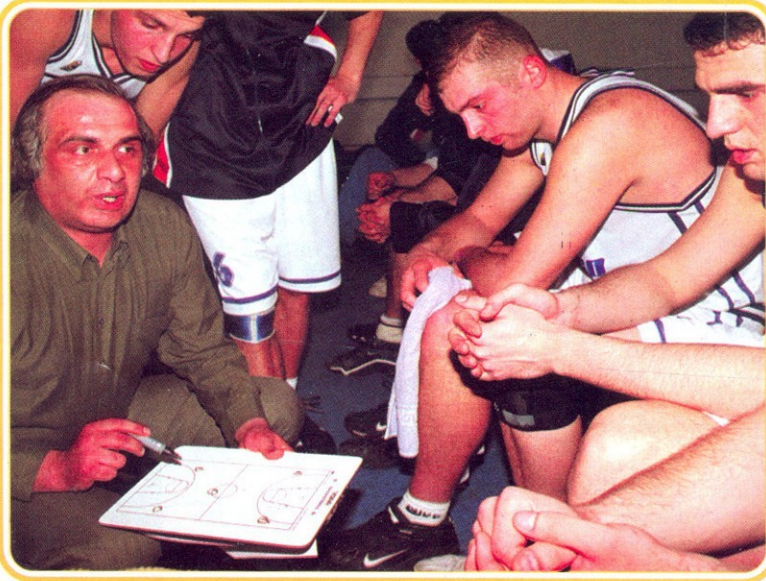
ასე და ამგვარად, მესამე ადგილი და ბრინჯაოს მედლები ავტომატურად „მაკაბის“ ერგო, რასაც ჩემპიონატის დაწყებამდე ვერაინ იწინასწარმეტყველებდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ მსგავსი წარმატებისთვის „მაკაბის“ აქამდე არასდროს მიუღწევია.

ფინალში კი უჩვეულოდ მოსწყენი შეხვედრები ვიხილეთ. სტუ-ჯეოსელმა ჯეროვანი წინააღმდეგობა ვერ გაუწია ბათუმის „ბასკოს“, რითაც კიდევ ერთხელ დადასტურდა, რომ ფინალში გასვლა სტუდენტთათვის შესაძლებლობების მაქსიმუმი იყო.

სამომავლოდ ბადადებული ნიღსვლა

გიორგი ბიკაშვილი

ზურაბ ტომარაძემ „ბასკო“ მეორედ გააჩემპიონა

ახლა უკვე ბევრს ლაპარაკობენ იმაზე, რომ ფინალურ სერიაში „ბასკოსა“ და „აზოტის“ ჯახი უფრო საინტერესო და თანაბრადილოვანი იქნებოდა, რაც ჭკუასთან საკმაოდ ახლოა. რუსთაველთა პოტენციის გათვალისწინებით მათ „ბასკოს“ დამარცხების ბევრად მეტი შანსი ჰქონდათ, მაგრამ ამ კლუბმა საკუთარ თავს თავადვე გამოუტანა განაჩენი.

ყოველივე ზემოთქმულით სტუდენტთა წარმატების დაკნინებას ნამდვილად არ ვცდილობთ. პირიქით, ნუგზარ ჭვიშვილის ბიჭები მხოლოდ ქებას იმსახურებენ, რადგან ფაფორიტად მიჩნეული „აზოტის“ წინააღმდეგ საბრძოლველად სათანადოდ განეწყვენ და ალაღად დაამარცხეს ვიცე-ჩემპიონი. თავის მხრივ, „აზოტი“ სწორედ ამაში შეცდა, რომ სტუდენტების რეალური ძალა ზუსტად ვერ განჭვრიტა და თავი ნაადრევად დაიგულა ფინალში. ანუ, რუსთაველი კლუბი ზედმეტმა თავდაჯერებულობამ იმსხვერაპლა.

მეათე ეროვნული ჩემპიონატი საბედისწერო გამოდგა თბილისის „ვითასთვის“. ქვეყნის შვიდგზის ჩემპიონმა უსახსრობის გამო არსებობა შეწყვიტა. ეს გარკვეულწილად მოსალოდნელიც იყო, რადგან ერთ დროს მრისხანე „ვითას“ ბოლო წლებში უკლებლივ ყველა წამყვანი კალათბურთელი შემოეფანტა და ინერციითა თამაშობდა ჩემპიონატში.

სხვა მხრივ, ან უკვე ისტორიად ქცეული მეათე ეროვნული წინამორბედთაგან არაფრით გამორჩეულა. აქედან გამომდინარე ქართული კალათბურთის წინსვლაზე საუბარი უადგილოა, რადგან არც ჩემპიონატი გახლდათ სათანადოდ ორგანიზებული და არც თამაშის ხარისხი გაუმჯობესებულა.

ერთადერთი ჭეშმარიტად გასახარი რაც მოხდა, ქართულ კალათბურთში ქუთაისელთა დაბრუნებაა. უდადესი ტრადიციების მქონე ქუთათურებმა მრავალწლიანი შესვენების შემდეგ ბოლოს და ბოლოს საკუთარი გუნდი წარმოადგინეს ეროვნულ ჩემპიონატში. ახლა მთავარია, მოკრძალებით დაწყებულ საქმეს ბოლომდე და რიხით მისდინო იმერლებმა.

გუთაიისის ტოპვედო

დამანე: ვალერი პარიშიძე, ზურაბ იონენიძე, ლევან სილაგაძე, ვახტანგ ხვალაიანი, მიხეილ ჯავახიძე, რამაზ ქაიკელიძე
სხედანე: სივასთი თოდუა, ირაკლი ჭოიძე, მივი დიდავა, დავით ჯანუაში, კახა კვაცანაძე

